

ב"ה

ואביטה

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

יפת תאר | עמ' ב
טעם מצוה - כי תצא

ברכות בחשבון | עמ' יז
כי תצא

ברית אחיה-חיים שי' כהן | עמ' כא
י"א אלול ע"ח - כפ"ח

שלשה פצולי אישיות (השמטות גדולות) | עמ' כד
שיעור חדשי באנגלית לחדש אדר

מן הפסחים (2) | עמ' לא

- מהדורת השלמות -
יוצא לאור לקראת שבת
פרשת כי תצא תשע"ח

לקבלת השיעורים: itiel@pnimi.org.il
לקבלת מסרי הוואצאפ: 0507951105

טעם מצוה – כי תצא – יפת תאר

תחת כנפי השכינה מטבילה לשם גרות מיד, ואם לא קבלה תשב בביתו שלשים יום, שנאמר ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, וכן בוכה על דתה ואינו מונעה, ומגדלת את צפרניה, ומגלחת את ראשה כדי שתתגנה בעיניו, ותהיה עמו בבית, נכנס ורואה אותה, יוצא ורואה אותה, כדי שיקוץ בה, ומגלגל עמה כדי שתקבל, אם קבלה ורצה בה, הרי זו מתגיירת וטובלת ככל הגרים. [ו] ... ונושאה בכתובה וקידושין, אם לא חפץ בה משלחה לנפשה... [ז] לא רצתה להתגייר מגלגלין עמה שנים עשר חדש, לא רצתה מקבלת שבע מצות שנצטוו בני נח ומשלחה לנפשה, והרי היא ככל הגרים התושבים, ואינו נושאה שאסור לישא אשה שלא נתגיירה.

כנגד יצר הרע

בגמרא³ נאמר "יפת תאר, לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע. מוטב שיאכלו ישראל בשר תמותות שחוטות ואל יאכלו בשר תמותות נבלות. ופירש רש"י: "יפת תואר – משמע מתוך שמתגרה בה יצרו מחמת יופיה התירה לו ובקושי אלא דמוטב שיאכלו ישראל בשר תמותות שחוטות בשר מסוכנת שחוטת ואף על פי שהיא מאוסה⁴... ולא יאכלו בשר תמותות לאחר שימותו ויהו נבלות", ומבואר בגמרא שטעם זה יפת תאר מותרת גם

"כי תצא למלחמה על איבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבית שבו. וראית בשביה אשת יפת תאר וחסקת בה ולקחת לך לאשה. והבאתה אל תוך ביתך וגלחת את ראשה ועשתה את צפרניה. והסירה את שמלת שביה מעליה וישבה בביתך ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים ואחר פן תבוא אליה ובעלתה והיתה לך לאשה. והיה אם לא חפצת בה ושלחתה לנפשה ומכר לא תמכנה בכסף לא תתעמר בה תחת אשר ענייתה¹."

לפי הרמב"ם, יש כאן שלש מצוות במניין תרי"ג, והן המצוות האחרונות לפי סדר ההלכות ביד החזקה: "דין יפת תואר. שלא תמכר יפת תואר. שלא יכבשה לעבדות אחר שנבעלה²."

מתוך דברי הרמב"ם בדין זה (בהלכות מלכים פ"ח): "ב] וכן בועל אשה בגיותה אם תקפו יצרו, אבל לא יבעלנה וילך לו אלא מכניסה לתוך ביתו... ואסור לבעול אותה ביאה שניה עד שישאנה. [ג] אין אשת יפת תואר מותרת אלא בשעת השביה... וחשקת אף על פי שאינה יפה... ומנין שלא ילחצנה במלחמה, שנאמר והבאתה אל תוך ביתך, יכניסה למקום ואח"כ יבעול. [ד] הכהן מותר ביפת תואר בביאה ראשונה, שלא דברה תורה אלא כנגד היצר, אבל אינו יכול לישאנה אחר כך מפני שהיא גיורת. [ה] וכיצד דין ישראל ביפת תואר, אחרי שבעלנה ביאה ראשונה והיא בגיותה אם קבלה עליה להכנס

⁴ ראה חולין לו, ב. וברמב"ם הלכות מאכלות אסורות פ"ד ה"ב "גדולי החכמים לא היו אוכלין מבהמה שממהרין ושוחטין אותה כדי שלא תמות ואף על פי שפרסה בסוף שחיטה, ודבר זה אין בו איסור אלא כל הרוצה להחמיר על עצמו בדבר זה הרי זה משובח".

¹ דברים כא, י-יד. לכל הנושא ראה בפירוט באנציקלופדיה תלמודית ערך יפת תאר.
² לשון הרמב"ם בפתיחה להלכות מלכים.
³ קידושין כא, ב.

שתתנוול" ו"כדי שתתגנה עליו", וכמו שמפורש ברמב"ם "כדי שתתגנה בעיניו... כדי שיקוץ בה" (אמנם במורה נבוכים נתן הרמב"ם טעמים אחרים לפרטי המצוה הללו, מצד מדות טובות ומצד רחמנות על האשה, שיהיה לה זמן להתאבל⁹. ומכל מקום משמע שהכל בהמשך לעצם ההיתר שהוא רק כנגד יצר הרע). וכן כתב החינוך¹⁰ "ומשרשי המצוה אמרו זכרונם לברכה לפי שלא התירה התורה יפת תואר בשביה אלא כנגד יצר הרע, שאם לא התירה הכתוב ישאנה באיסור לתוקף יצר לב האדם רע בענין החשק, ועל כן סתם הכתוב דלת בפניו להבאישה בעיניו".

מכל זה משמע שדין יפת תאר הוא רק היתר ואין כל עניין חיובי בזה. אדרבה, ראוי להתרחק מהיתר זה, שהוא דבר מכוער (כמו אכילת בשר תמותה-מסוכנת) ויש לו תוצאות שליליות, וזהו גם טעם המעשים השונים, שתתגנה בעיניו ולא יקחנה. ואע"פ שזו מצוה במנין תרי"ג, הכוונה שאם רוצה בה עליו לעשות בדרך זו, ולא שיש מצוה בעצם הדבר (וכמו עוד מצוות במניין תרי"ג¹¹).

לכהן (אע"פ שיש לו איסור מיוחד בגויה ובגירות), וכמו שפסק הרמב"ם כנ"ל. ועוד, הרמב"ם מביא את דין יפת תואר לאחר ההלכה שיותר לחלוצי צבא לאכול מאכלות אסורות אם ירעבו, ובהמשך לזה אומר [וכ] בועל אשה וגו", דהיינו שדין יפת תאר הוא מטעם דומה⁵. וכיו"ב כתב הרשב"א⁶ שיפת תואר הוא כמו היתר מאכלות אסורות למי שאחזו בולמוס (דהיינו שכל ההיתר הוא כמו גדר 'דחיה' ולא 'הותרה'⁷, אמנם זה תלוי בדעות השונות בגמרא בעניין כהן כמו שיובא לקמן).

וכן מפרש רש"י (בפשוטו של מקרא): "ולקחת לך לאשה – לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע. שאם אין הקב"ה מתירה ישאנה באיסור. אבל אם נשאה, סופו להיות שונאה, שנאמר אחריו 'כי תהיין לאיש [שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה]' וסופו להוליד ממנה בן סורר ומורה, לכך נסמכו פרשיות הללו", ויותר חריף בדברי בן עזאי במדרש⁸, שסמיכות הפרשיות כאן נקראת "עבירה גוררת עבירה".

וממשיך רש"י לפרש שכל המעשים שצריך לעשות – "וגלחה את ראשה וגו'" – נועדו "כדי

⁵ וכן מפורש בתשובת הרמב"ם סימן ריא.
⁶ קידושין כא, ב (ובכך מסביר מדוע הותר לכהן רק ביאה ראשונה).
⁷ ראה למשל פסחים עז, א לגבי טומאה בציבור. ולעניין יפת דן בזה באריכות בכלי חמדה. ובדרך רמז: בולמוס יפת תאר ר"ת בית וס"ת סתר, דברים כגון אלו ראוי לעשותם בבית ובסתר, כיון שזה דחיה ולא הותרה. בולמוס יפת תאר = חוה פעמים ארני (ראה בהמשך על משמעות מושגים אלו בהקשר זה), וכן אהבה פעמים מלכה.
⁸ דברים רבה ו, ד.
⁹ זה לשונו, מורה נבוכים ח"ג פרק מא: "ומה שכלל אותו ג"כ זה הספר דין אשת יפת תאר, וידעת אמרם לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע, ועם זה יש בכלל זאת המצוה מן המדות הטובות שצריך שיתנהגו בהם החשובים מה שאעיר עליו, והוא שאע"פ שגבר יצרו עליו ולא יוכל לסבול ולכוף את יצרו, צריך שייחדנה במקום נסתר, והוא אמרו אל תוך ביתך, ואין מותר לו שילחצנה במלחמה. כמו שבארו שם שאין מותר לבעול פעם שניה עד שינוח אבלה ותשקוט דאגתה, ואין מונעין אותה מהתאבל ומן הבכי ולא מהמנע מן הרחיצה, כמו שכתוב ובכתה את אביה ואת אמה, כי

לבעלי האבל מנוחה בבכיה ועוררם אבלם עד שיחלשו כחות הגופנים מסבול המקרה ההוא הנפשי, כמו שלבעלי השמחה מנוחה במיני השחוק, ומפני זה חמלה התורה עליה ושם הרשות בידה מכל זה עד שתלאה מן הבכי ומן האבל, וכבר ידעת שהוא בעלה בגיורתה, וכן כל השלשים יום תחזיק בתורתה בפרהסיא ואפילו בע"ז ולא יחלקו עליה באמונה עד הזמן ההוא [זה חידוש מופלג, שנותנין לה לעבוד ע"ז בפרהסיא], ועם זה אם לא ישיבנה אל חקי התורה לא תמכר ולא יעבד בה, הנה שמרה התורה קרבת המשגל ואף על פי שהיא בקצת מרי, ר"ל היותה אז גויה, ועם זה אמר לא תתעמר בה תחת אשר עניתה" (ורמז בכיטוי "קרבת המשגל": קרבת = שבת = 13 פעמים 54. המשגל = חשמל = 7 פעמים 54. יחד 1080, 5 פעמים גבורה-יראה [מצד ה"קצת מרי" שיש בזה] = 15 פעמים חסד [מצד האהבה]).
¹⁰ מצוה תקלב.
¹¹ למשל, מצות גירושין בפרשתנו, כלשון ספר החינוך (מצוה תקעט): "מצוה על הרוצה לגרש את אשתו שיגרשנה בשטר". וכן כתב הראב"ע בספר יסוד מורא (שער ב) "ויש פרשיות שהם כדמות מצות ואין אחת מהן מצות חיוב כאשת

ולהוציא את הניצוץ הקדוש השבוי בתוכה. ואלו דברי האר"י בעניין זה (בספר הליקוטים): "יש לשאול, על מה שארז"ל על היפת תואר שהותרה הביאה ראשונה במלחמה, ולא דברה תורה אלא כנגד יצה"ר, וכי מפני שלא יוכל לכבוש את יצרו יתירנה לו? א"כ יעשה כן בכל המצוות [וזה קושיה גדולה מאד על דרך הפשט, שהרי "יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום... ואלמלא הקב"ה שעוזר לו אינו יכול לו"¹⁴, אם כן לא יתכן שכוננת חז"ל שמעשה זה היה ראוי להיות אסור ואין כל תועלת, שאם כן הקב"ה יעזרו להתגבר על יצרו!¹⁵ ולאחר הקדמה נוספת מבאר:] והנה בזה תבין ענין היפת תואר, כי ידוע כי כל אותם ההולכים לאותה מלחמה מלחמת הרשות, היו צדיקים גמורים, שלא שח בין תפלה לתפלה וכו', וא"כ לצדיק גמור כזה, אי אפשר שיתגבר עליו יצה"ר לטמא עצמו עם הנכרי, ולכן הודיעתו התורה שאם יחשוק בה, אין זה כי אם ניצוץ הקדושה המעורב באומה ההיא, נמצא ממנו כגויה ההיא, ניצוץ הנוגע לנשמת האיש הזה, ולכן חשק בה, ולכן התירה התורה שיבא עליה. ובהוא רוחא דשדי בגווה בעת הזווג, כנודע, אפשר שיתגבר הטוב שבה וידחה הרע, ותכנס האשה ההיא אל הקדושה ותתנייר. ואפילו הכי, יצא ממנה בן סורר ומורה, דאי אפשר שלא ישארו בה סינים מעורבים בה עדיין". ועוד מאריך האר"י בעניין זה (ודבריו מובאים בשלמות בנספח), ובדרך כזו הולך גם בעל אור החיים הקדוש בפירושו. אלא שעדיין צריך להבין לפי

הכל מתחיל בנטיית היצר הרע, עליו נאמר "כי יצר לב האדם רע מנעריו"¹² (פסוק שרמוז בדברי החינוך), סתם יצר הוא יצר של עריות המתחיל כבר ביחסי אדם וחוה, כאשר חוה היא יפת תאר הראשונה והיפה ביותר עד שכולם כנגדה "כקוף בפני אדם"¹³. ורמז מובהק: ב"כי יצר לב האדם רע מנעריו" יש חוה אותיות בחלוקה מדויקת למפרע: "כי יצר" ה אותיות, "לב האדם" ו אותיות, "רע מנעריו" ח אותיות. כי יצר לב האדם רע מנעריו = תענוג תענוג, כאשר כל תענוג הוא חיה-חדוה בריבוע, והוא סוד חוה ראשונה וחוה שניה (ראשי התבות כלהרם = יצהר ר"ת יצר הרע). אשת יפת תאר ועוד בשר תמותות שחוטות = חוה פעמים חזיר (חוה היא אשת יפת תאר כנ"ל. חזיר הוא סמל המיאוס במאכלות אסורות וכן בשר תמותות מאוס).

כל זה מתאים לעבודת הלבטלה בנפש, תהליך שלם שנועד לחנך את האדם ולגרום לו להבדל מאשה זו. והנה, בעל הלכות גדולות מנה את דין יפת תאר בתוך ה'פרשיות', דברים השייכים לצבור, דהיינו שבתוך אחריות הצבור לתקון החברה נמצא גם עניין זה של המלחמה, השביה ודין יפת תאר שבסופה להתגייר (והרי גיור צריך בית דין). לפי זה, היחיד מרגיש בעיקר את ההכנעה, בהיותו מוקף ושמור על ידי הצבור (שלא יפול לגמרי). אולם בהמשך יתבאר שיש כאן גם ממד (עיקרי) של המתקה, להכניס אותה תחת כנפי השכינה (ודוק שהכנעה-הבדלה-המתקה כאן הוא צבור-יחיד-יחיד).

תכלית חיובית במצוה, לגיור והעלאת הניצוץ

והנה לפי פנימיות התורה יש במצוה זו (גם) ענין חיובי ותכלית, לגייר אשה זו,

¹⁴ סוכה נב, ב.

¹⁵ וראה גם פרי צדיק (תצא אות ג) "ואין לו פירוש מפני מה ירשה לו לוותר מפני היצר הרע ולשמוע לו". וראה מה שכתב בזה בתורה תמימה אות עב.

יפת תואר לא התירה הכתוב לקחתה לו לאשה עד עשותו כל התנאים הנזכרים, עיי"ש.

¹² בראשית ח, כא.

¹³ בבא בתרא נח, א.

התכלית החיובית בהלכה

באמת, גם בפשט-הנגלה רואים שלא מדובר רק בהיתר-דיעבד אלא ענין חיובי. ראשית, מלשון הרס"ג¹⁷ "נכספת ליפת תואר גיירנה" – משמע שכיון שנכסף יש מצוה שיגייירה. ובאמת קבלת גרים, הרוצים להתגייר באמת, היא ודאי מצוה¹⁸ (ולפי הרמב"ם זה כלול במצות אהבת ה'¹⁹). תירה מזו, מהגמרא עולה שיש מצוה בקניית עבד (מאדונו הגוי) שיהפוך לעבד כנעני של ישראל, שמכניסו תחת כנפי השכינה²⁰, ואע"פ שהעבד נכנס למצוות בכפיה, וקל וחומר ביפת תאר שלפי הרמב"ם אין מגיירים אותה אלא מדעתה, ואם כן יש לומר שמתברר למפרע שהיתה מצוה לקרב אותה.

ועוד, מהרמב"ם עולה שאם לאחר ביאה ראשונה לא חפץ בה אינו יכול לשלחה אלא עליו להביאה לביתו ולהתחיל את הסדר האמור בעניין, שכתב "שלא יבעלנה וילך לו". ותמהו על זה האחרונים²¹, הרי כל המעשים נועדו שלא יחפוץ בה ואם כן אם לא חפץ בה מתחילה מדוע עליו להביאה לביתו? ובדרך הפשט יש לומר שמה שעליו להביאה לביתו הוא כדי שלא יהיה כביאת זנות בעלמא (כלשון המאירי "מותר לו לבא עליה אף בגיותה על דעת שיכניסה לביתו אבל לא על דעת שיבעלנה וילך לו"), וזה גופא מרתיע אותו מתחילה 'להתעסק' עם יפת תאר, ביודעו שזה דורש לקיחת אחריות והבאה לביתו במטרה שתהיה אשתו (דהיינו שבתחילה המטרה היא שיביא אותה לביתו, אבל בהמשך יש כיוון הפוך שתתגנה בעיניו ויוציאה). אך ניתן גם לפרש

זה מהו "לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע" (ויתבאר בע"ה בהמשך).

בהמשך לזה, מפרש האר"י את העניין גם "בדרך הנעלם" על מלחמת היצר, שנשמת החוטא היא "אשת יפת תאר" שנשבת לקליפות, וכאשר עושה תשובה אזי מצוה עליו "וחשקת בה" (הופך כבר למצוה גמורה לכתחילה) לפדותה מהקליפות, אבל "אם לא הפצת בה ושלחת לנפשה" זהו הפסד גדול מאד שהנפש הזו לא תתוקן בנוף אדם זה (אלא בגלגול אצל אדם אחר). ובדרך זו ממשיך אדמו"ר הזקן בדרושי החסידות ומבאר ש"אשת יפת תאר" קשור ליחידה שבנפש.

והנה הוזכר שבפשטות היתר יפת תאר הוא 'דחוי' ולא 'הותרה', כמו היתר מאכלות אסורות בשעת פקוח נפש (ע"פ הרשב"א). בפנימיות, מבואר בספר התניא שבכל מאכל אסור יש ניצוץ אלא שאינו יכול לעלות בדרך הרגילה, בהיותו אסור-קשור לקליפה, אבל במקום פקו"נ אזי 'נעשה היתר גמור' (כלשון אדמו"ר הזקן) והוא עולה ונכלל בקדושה¹⁶. אך נראה שיש הבדל אם זהו בדרך דחוייה או הותרה: בדרך הותרה אזי יציאת הניצוץ היא מצד הימין, אהבה וחסד, מדת אברהם אבינו (וגם יחס האדם הוא בדרך זו), ואילו בדרך דחוייה אזי הניצוץ יוצא מצד שמאל, בדרך של דין וגבורה, מדת יצחק אבינו (פחד יצחק).

מח, ב "מפני מה גרים בזמן הזה מעוניין?... מפני ששהו עצמם להכנס תחת כנפי השכינה".

¹⁹ ראה דבריו בסהמ"צ מ"ע ג "שמצוה זו כוללת גם כן שנדרוש ונקרא האנשים כולם לעבודתו יתעלה ולהאמין בו", עיי"ש. וראה מה שהביא ר"פ על סהמ"צ לרס"ג עשה יט ועשה פב.

²⁰ לפי עבודה זרה יג, ב.

²¹ ראה אנצ"ת הערה 414.

¹⁶ כל זה מבואר בתניא, אגה"ק כו, ולשון אדה"ו "אם לא שאכל לפיקוח נפש שהתירו רז"ל ונעשה היתר [גמור]", וצריך עיון מדוע נקט "שהתירו רז"ל" (והרי זהו היתר דאורייתא לכל הדעות). וראה עוד לקו"ש ח"ג עמ' 985, לקו"ש ח"א עמ' 347 ואילך, ושו"ע אדה"ו א"ח קצו, ה שהיתר הוא אוכל ומצוה הוא עושה ומה שנסמן שם, ואכמ"ל.

¹⁷ ספר המצוות לרס"ג עשה עד.

¹⁸ כמבואר ביבמות מז, ב שאם הגר מקבל על עצמו באמת אז מלין אותו מיד "דשהויי מצוה לא משהינן". וראה יבמות

קבלת שבע מצוות בני נח

ועוד, הרמב"ם מדגיש שגם כאשר לא רצתה לבסוף להתגייר, מכל מקום כופים אותה לקבל שבע מצוות בני נח ולהיות בגדר גר תושב. אם כן, זו תכלית בפני עצמה (וזהו הסבר נוסף מדוע לא יכול לשלחה לאחר ביאה ראשונה²⁴).

וביתר הרחבה: מיד בהמשך לדיני יפת תואר מבאר הרמב"ם את חובתנו לכפות את הגוים לקבל שבע מצוות, וממשיך (שם ה"י) "צוה משה רבינו מפי הגבורה לכוף את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח", וכלול בזה כפיה בדרכי נעם "להמשיך לבם אל רצון קונם וחפץ צורם"²⁵ (וממילא גם לימוד תורה לגויים בכלל זה, כדי שיכירו דת האמת, שהרי צריכים לקבל שבע מצוות מתוך אמונה בתורת משה, כמבואר ברמב"ם). ומסיים שהמקבל ומקיים שבע מצוות כראוי הרי הוא מחסידי אומות העולם ויש לו חלק לעולם הבא.

ובאמת, לדעת הרמב"ם²⁶ בכל מלחמה (גם במלחמת רשות) אין משלימים אלא אם קבלו שבע מצוות בני נח. דהיינו שבכל מלחמה יש צד של מצוה, לתקן את האומות שיקבלו מצוות בני נח²⁷, וכמו שכתב הרמב"ם שהכהן המשוח מלחמה מעורר את העם בדבריו למסירות נפש "ויביאם להסתכן בנפשם לעזור דת האל ולשמרה ולהגנם מן הסכלים בה המפסידים יושר המדינות"²⁸ ועוד כותב "כל הנלחם בכל לבו בלא פחד ותהיה כוונתו לקדש את השם בלבד, מובטח לו שלא ימצא נזק ולא תגיעהו רעה"²⁹. וכן כותב הרמב"ם במורה נבוכים, בטעם מצות יד ויתד וטהרת המחנה: "שיהיה בלב כל אדם שהמחנה כמקדש ה', ושאינו כמחנות הגוים להפסד ולעבירות והזיק זולתם וקחת ממונם לא לדבר

שכעת, לאחר שחשק בה (ובא עליה), יש עניין חיובי לקרב אותה, אולי תרצה להתגייר באמת, ולשון המאירי "מכיון שראה וחשק מותר לו לבא עליה מיד בגיורתה בלא שום דין ודברים אלא שאחר שבעל ראוי לו לדבר על לבה ולקרבה לחסות תחת כנפי שכניה" (ומה שרוצים שתתגנה בעיניו זהו כל עוד אינה חפצה להתגייר²²).

כל זה לדעת הרמב"ם. אך לפי השיטות שזהו גיור בעל כורחה (שבדרך כלל אינו מועיל כלל אך זהו החידוש כאן, כמבואר ברמב"ן ועוד ראשונים), יש לומר שלכתחילה סומכים על כך שמתוך שלא לשמה תבוא לשמה, ועל האיש להשתדל בכך בדברים היוצאים מן הלב (שנכנסים אל הלב ופועלים את פעולתם). ועוד בפנימיות, אע"פ שגיור זה הוא בדרגה פחותה מכל מקום על ידו מתעוררות נשמות גרים בכלל להדבק בקדושה.

הדוגמה ההפוכה בתורה לפרשת יפת תאר היא מעשה דינה שיצאה לראות בכנות הארץ (היפך "כי תצא") ואז שכם ראה אותה וחשק בה ("חשקה נפשו" כמו "חשקת בה") ובעל אותה (ביאה ראשונה באונס), הביאה לביתו ורצה לשאת אותה. שם נאמר "וידבר על לב הנערך" ודבריו פעלו שלא רצתה לצאת משם עד ששמעון נשבע לה שישאנה²³ – וכל שכן שיועילו דברי אמת בקדושה שמדברים על לבה של אשה יפת תאר לדבוק בישראל.

גם בנוגע לאיסורים "לא תמכרנה בכסף, לא תתעמר בה" ניתן לומר בטעם הדבר (מלבד הטעם הפשוט "ללמד נפשנו מדות טובות ויקרות" כלשון החינוך) שזה לשכנע את האיש שינסה לגייר אותה בשלמות (שכן אין לו שום אפשרות אחרת 'להנות' ממנה).

²² כמ"ש באנצ"ת שם.

²³ רש"י בראשית מו, י.

²⁴ כן כתב בספר אשר למלך על הרמב"ם.

²⁵ לשון התוי"ט אבות ג, יד, עיי"ש.

²⁶ הלכות מלכים פ"ו.

²⁷ אמנם הרמב"ם כותב שמלחמת הרשות היא "להרחיב גבול ישראל ולהרבות בגדולתו ושמעו" (הלכות מלכים פ"ה

ה"א), אבל גם בזה יש צד של מצוה. וראה באריכות בספר תורת המלך ח"ב פ"ט.

²⁸ ספר המצות מ"א קצא.

²⁹ הלכות מלכים פ"ז הט"ו.

בר כיבוש, דהיינו שבכוחו להעלות את הניצוצות הקדושים ממציאות העולם התחתון. והנה המושג כיבוש מופיע לראשונה (ובעיקר) במצות פרו ורבו "פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשׁה" – ויש כאן רמז מובהק לדין יפת תאר: מ"פרו ורבו" בא לאדם יצר הרע בטבע, וכן פרו ורבו נוהג להלכה בישראל דוקא, שבני כיבוש נינהו, ומ"וכבשה" דרשו חז"ל³¹ "וכבשׁה כתיב" שהאיש כובש את אשתו (שלא תהא יצאנית), מכאן שבשעת כבוש מלחמה יש כיבוש ליפת תאר מתוך היצר להוליד תולדות, דהיינו להוציא את ניצוצות הקדושה ולהעלותם לשרשם.

כאמור, מצות יפת תואר (העשה והלאוין שבה) היא האחרונה לפי סדר היד החזקה, בהלכות מלכים, "הכל הולך אחר החיתום": רמז מובהק שמצוה זו קשורה לסיום הלכות מלכים – שם מבואר על מלכות המשיח ותיקון העולם כולו, כאשר כל הגויים יכירו בדת האמת. ועוד, "נעוץ סופן בתחילתן": המצוה האחרונה קשורה למצוה הראשונה (בהלכות יסודי התורה) היא מצות האמונה בה', "אנכי הוי' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" – שאותה יפת תאר, שיש בה ניצוץ קדוש, תזכה לקיים את מצות האמונה. וכן יציאת האשה מתוך הקליפות – על ידי החיל הנלחם את "מלחמות ה'" – היא כמו "אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים".

תכלית היצר הרע

כעת נחזור ל"לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע", ויש לפרש דהיינו שהתכלית הטובה מתלבשת ממש בתוך היצר הרע של האדם, וגם אם יש בזה דבר מכוער (בשר תמותות) מכל מקום לאחור שהגיע לידי כך הרי זו "עלילה" מהקב"ה כדי

אחר, אבל כוונתנו אנחנו הישיר בני אדם לעבודת השם וסדר ענייניהם"³⁰ (ובכל דבריו מבואר שבכל מלחמה יש תכלית של קידוש השם).

אם כן, ביפת תאר צריך לכל הפחות שתתקיים התכלית הזו של קבלת שבע מצוות, אלא שבנוסף לזה יש עניין לקרב אותה שאולי תרצה להתגייר. ויש ללמוד מכאן גם לימינו: כמו שבמלחמת רשות כפשוטה יש מצות יפת תאר, שתכליתה לקרב ולגייר את הנשמות השייכות לישראל – כך גם ביציאה ל"מלחמת הדעות", להפיץ את האמונה הטהורה ודת האמת ו"לכוף בדרכי נועם" את שבע המצוות, יש תכלית 'לתפוס' את היחידים השייכים לכך (בחינת יפת תאר) ולקרב אותם עוד יותר, עד שיהיו גרי צדק ממש.

בהמשך לזה, ניתן אף לומר שהיתר יפת תאר מהווה 'תמריץ' מעודד לחיילים לצאת לקרב (והוא הדין להיתר מאכלות אסורות), ואע"פ שלכאורה זה אינו ראוי, וכל המוטיבציה של החיילים צריכה להיות רק לקדש שם שמים (כנ"ל בדברי הרמב"ם), מכל מקום גם על זה נאמר "לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע", דהיינו שגם היצר החושק יסכים לצאת למלחמה שבה יקבל את שלו. והרי נצטוונו "ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך", בשני יצריך, ביצר טוב וביצר רע"³¹, כמו כאן שגם היצר הרע 'נרתם' למשימה.

והנה הגמרא³² אומרת "ליכא מידי דלישראל שרי ולגוי אסור", ומקשה על זה מיפת תואר שהותרה רק לישראל (בגוים), ולא לגוי בגוי אחר (שאסור לו לגזול אשה במלחמה), ומתרצת מפני שגוים "לאו בני כיבוש נינהו", ומפרש רש"י "לא נתנה ארץ לכבוש כי אם לישראל, שאף לישראל לא הותר יפת תואר אלא במלחמה על ידי כיבוש". דהיינו, מדין יפת תואר נלמד הכלל הגדול שגוים לאו בני כיבוש נינהו. ובפנימיות: רק יהודי הוא

³¹ משנה ברכות ט, ה.
³² סנהדרין נט, א. וראה חידושי חת"ס שם.
³³ יבמות סה, ב.

³⁰ ולפי תרגום הרב קפאח הסיום הוא "תיקון בני אדם לעבודת ה' וסדירות מצבנו", כלומר או לתועלת האומות או לתועלת ישראל. וראה דברי הרמב"ן בסוף ההשגות לסהמ"צ "ואין משה וישראל לסטים באים לשחת העולם ולא לזנב אומה מן האומות".

בהם" (וביחד עם 72 במשולש הנ"ל עולה הכל 72 בריבוע, כידוע הכלל בזה).

מתי הותרה ביאה - שני סוגי יצר הרע

בגמרא מבואר שיש חילוק בין ביאה ראשונה לביאה שניה ביפת תאר. ויש מחלוקת גדולה בדבר: לפי הרמב"ם ורבינו תם, ביאה ראשונה הותרה לפני כל המעשים האמורים בעניין. וכן מתפרשים דברי רב המובאים בירושלמי³⁸ "יפת תאר לא התירו בה אלא בעילה ראשונה בלבד". והשיטה השניה היא דעת רש"י (בגמרא) והרמב"ן, שביאה ראשונה שהותרה היא רק לאחר כל המעשים האמורים בעניין (ורק היא נחשבת "כנגד היצר הרע" מפני שאחריה התקררה תאוותו), וכן דעת רבי יוחנן בירושלמי (שחולק שם על רב) "לא בעילה ראשונה ולא בעילה אחרונה אלא לאחר כל המעשים", ואע"פ שהיתר הוא לאחר זמן מכל מקום זה מועיל לרצות את היצר כיון שזה נקרא "פת בסלוי". וכתב החינוך שהסברא נוטה יותר לשיטת הרמב"ם ולשון הפסוקים נוטה לשיטת רש"י, שהרי נאמר "ואחר כן תבוא אליה ובעלתה".

יש כאן שני סוגי יצר הרע, ומחלוקת הראשונים היא איזה יצר הרע מצוי יותר בסתם חיל ישראל. לפי רב, מדובר ביצר הרע אימפולסיבי שחושק 'כאן ועכשיו' ("תוקף יצר הרע"), ולכן הותר לבוא עליה עוד לפני כל המעשים, ואין מועיל מה שיש "פת בסלוי" לאחר זמן. ולפי רבי יוחנן מדובר ביצר הרע השייך יותר לבר-דעת, שרוצה את הדבר אבל כל עוד שיש לו פת בסלוי הוא יכול לדחות לאחר כל המעשים. במלים אחרות: יצר הרע של לב, מדות, לעומת יצר הרע של מח, שכל (יצר הרע

להגיע לתכלית הטובה, כמבואר בחז"ל על הפסוק "נורא עלילה על בני אדם"³⁴.

היצר הרע הוא אחד מהדברים שהקב"ה מתחרט עליהם שבראם³⁵, ואם כן למה בראו? אלא כדי להעלות לקדושה את אותה אשת יפת תאר. בפנימיות, שורש הניצוצות הקדושים שנפלו לעמקי הקליפות בשבירת הכלים הוא מ"עולם התוהו" (שם סג בקבלה), והוא הוא השורש של היצר הרע. לכן היצר הרע, ודוקא הוא, מתאווה וחושק לאותה יפת תאר ("מצא מין את מינו"), ואילו היצר הטוב לא יחשוק באשת יפת תאר (שאינה ממינו). לכן כל היתר יפת תאר הוא בתנאי מפורש "אם תקפו יצרו" (כלשון הרמב"ם), שרק תוקף היצר מעיד שהיא ראויה לו.

ומכל מקום, כיון שדבר זה מתלבש ביצר הרע, יש בו מיאוס, כאכילת בשר "תמותות". ועוד, "תמותות שחוטות" רומז לכך שיש כאן הצלת-העלאת היפת תאר ברגע האחרון, לפני שהניצוץ שלה שוקע בנוקבא דתהומא רבה, כמו בהמה מסוכנת שנשחטת ברגע האחרון. לכן אע"פ שזה מאוס יש בכך צד מצוה (כמו במצוה הראשונה ליהודי הראשון "לך לך" לשון לכלוך, מוכן להתלכלך כדי לתקן³⁶, כרוד המלך שידי מלוכלכות בדם כדי להתיר אשה לבעלה³⁷). בהרחבה, עצם היצר הרע של היהודי הוא בחינת תמותות שחוטות ולא נבלות, כלומר שהוא אמנם מאוס אך במקום שיש משהו להציל ולהעלות (שיהיה "יתרון האור מן החשך").

לשון הגמרא יפת תאר לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע = 72, עב, חסד, במשולש. יצר הרע ועוד תמותות שחוטות = 71, וחי בהם, במשולש, תכלית כל המצוות "אשר יעשה אותם האדם וחי

³⁴ תהלים סו, ה. תנחומא וישב ד. ומבואר בספר הטבע היהודי עמ' קלח.

³⁵ סוכה נב, ב "ארבעה מתחרט עליהם הקב"ה שבראם, גלות כשדים ושמעאלים ויצר הרע". ובירושלמי תענית פ"ג ה"ד (בשם רבי פנחס בן יאיר) מנו שלשה דברים, כשדים, ישמעאלים ויצר הרע. ומבואר במ"א שלפי הירושלמי הקב"ה לא מתחרט על הגלות כיון שהגלות היא כדי להוציא

³⁶ ראה מעין גנים פרשת לך לך.

³⁷ ברכות ד, א.

³⁸ מכות פ"ב ה"ו.

לעשות את שאר המעשים (כדי שיבוא עליה גם ביאה שניה) לפני שמביאה לביתו, ולפי היראים היינו שלא יבוא עליה בעל כורחה.

ארבעה פירושים אלו מכוונים בפנימיות בסוד הוי': דעת רש"י (כרבי יוחנן) שלא יבוא עליה כלל – כנגד חכמה, כמבואר שהירושלמי בכלל הוא כנגד חכמה. בחכמה יש כח להמתין (חכמה אותיות מחכה⁴¹) כנ"ל.

דעת היראים שצריך מדעתה – כנגד בינה, "אם אין דעת אין בינה".

דעת תוס' רי"ד שצריך להיות נחת לאחר ביאה ראשונה – כנגד א-א-א, תיקון הז"א במתינות (דומה לדעת רבי יוחנן, אלא שכאן ההמתנה לאחר ביאה ראשונה, והיינו הקשר בין אותיות יו בשם הוי').

ודעת הרמב"ם שלא יבוא עליה בפרהסיא – כנגד מלכות, שבזה ממעט צער האשה ובזיונה (דומה ליראים שצריך דעתה, והיינו הקשר בין אותיות הו בשם הוי'), אך מכל מקום יש כאן כפיה בשעה ראשונה (כמו "דינא דמלכותא"). וצריך לומר שדוקא אז ההיתר מפני שבשעת שביה האשה במצב של כניעה (ופחד מות) ואז גם בעל כרחיה הניצוץ מוכן לצאת ממנה (כל שכן בהמשך כשיהיה מדעתה, אבל לא בין לבין).

י – אסור לבוא לפני כל המעשים

ה – מותר לבוא תחילה רק מדעתה

ו – שלא ילחצנה לעשות את כל המעשים במלחמה

ה – רק במקום צנוע ומיוחד

כהן ביפת תאר

הגמרא שואלת "כהן מהו ביפת תאר? חידוש הוא, לא שנא כהן ולא שנא ישראל. או דלמא שאני כהנים הואיל וריבה בהם מצוות יתרות". ויש בזה

חב"דניק לעומת יצר הרע של חסיד פולין...³⁹. הלב והמדות הם בבחינת קטנות (כמו ילד שאינו יכול לדחות סיפוקים) לעומת השכל שהוא בבחינת גדלות. ויש לחקור איזה יצר הרע גרוע יותר, ונראה שיצר הרע של מה גרוע יותר, כיון שהוא נשמר (על אש קטנה) לאורך ימים, והאדם מדמה שהוא צדיק ואינו מטפל בו (על דרך "הרהורי עבירה קשים מעבירה"⁴⁰).

זו מחלוקת מובהקת בין הירושלמי, רבי יוחנן, לבבלי, רב. ארץ ישראל שייכת לחכמה ("אוריא דארץ ישראל מחכים"), "איזהו חכם הרואה את הנולד" וממילא מועיל מציאות "פת בסלו" בעתיד כדי למשול כעת על הלב. לעומת זאת, בבלי אותיות לבב, יצר הרע השייך ללב. הבבלי שייך לבינה (מוחין דאמא) שבה נמצא שרש היצר הרע של הלב ("בינה לבא", ו"מינה דינין מתערין"). שיטת רב יותר פשוטה בסברא (כמ"ש החינוך) – מתאים לבינה, הבנה בטעם ודעת – ואילו שיטת רבי יוחנן יותר קרוב לפשט הפסוקים, תורה שבכתב, והרי "אורייתא [תורה שבכתב דוקא] מחכמה נפקת".

פירוש "שלא ילחצנה"

נאמר בגמרא "והבאת, מלמד שלא ילחצנה במלחמה". רש"י וסיעתו מפרשים שאסור לבוא עליה כלל עד שיעשה את כל המעשים האמורים בעניין, כדברי רבי יוחנן בירושלמי. ולפי הדעה שביאה ראשונה הותרה במלחמה, יש בזה כמה פירושים: לפי הרמב"ם הכוונה שלא יעשה זאת אלא בצנעא (ויש בזה כמה ביאורים: או כדי שלא יהיה בפרהסיא שאז "קנאין פוגעין בו", או מדין "והיה מחניך קדוש", או כדי למעט בדחף התאוה כמ"ש הרמב"ם במו"נ), לפי תוס' רי"ד הכוונה שלאחר ביאה ראשונה לא ילחצנה ("ילחיץ")

⁴⁰ וימא כט, א. וראה מו"נ ח"ג פ"ח.

⁴¹ כמ"ש "יעשה למחכה לו" – "אילין אנון דדחקין למילי דחכמתא דייקין לה ומחכאן לה", וזה ח"א קל,

³⁹ שני היצרים הם בסוד חש-מל: יצר הרע של הלב הוא חש' מלשון חיש-מהר, ויצר הרע של מה הוא מל' לשון הפסקה, המתנה כאשר רואה את היצר ממול (מל). והרמז: יצר הרע של לב יצר הרע של מה = חשמל פנים ואחור. וראה לקמן עוד רמזים על יצר הרע.

בפנימיות, כהן היינו היצר הטוב, נפש האלוקית שהיא "חלק אלוה ממעל ממש" ודומה לה' (שגם הוא נקרא כהן⁴²). אם כן, הבעיה היא האם גם לצדיק (כהן, שהאישיות שלו מזוהה עם הנפש האלוקית) יש זיקה ליצר הרע. והתשובה היא שאמנם כן. דהיינו שאע"פ שצדיק הוא זה שנצח את יצרו הרע, מכל מקום בדרך כלל מדובר ב"צדיק ורע לו", שעדיין יש לו מעט נטיה לרע, ואינו מאוס בעיניו לגמרי (ולפי זה אפשר לחלק בין כהן הדיוט לכהן גדול, שבכהן גדול יש מצוות יתרות יותר מכהן הדיוט, והוא בגדר צדיק גמור, שכולו יצר טוב, ולכן יאסר ביפת תאר לגמרי, וצ"ע).

וכך יש לפרש בדרך דרוש: "חידוש הוא", חידוש שגם לכהן יש יצר הרע... ומאידך, הטעם לאסור הוא שלכהנים יש מצוות יתרות, ויש לפרש שלכן יש בהם קדושה יתירה וריחוק גמור מיצר הרע – ופירוש זה קרוב לפשט, שבכך מובן טעמו של שמואל בלישנא בתרא.

ובדרך נוספת: שמואל סובר שהכהן יכול להתגבר על היצר במוחין שלו, כיון שהוא רואה את "סוף המעשה" שלא יוכל לקיים בה "והבאתה אל תוך ביתך" – על הכהן נאמר "איזהו חכם הרואה את הנולד" (כהן שייך לחכמה) ובחכמה זו הוא מתגבר על יצרו, "החכמה תעז לחכם" – החכמה נותנת לו עז להתגבר על היצר מתוך ראיית הנולד [וזה מתאים למבואר לעיל שיש להתאים דעת שמואל לדעת רבי יוחנן, שהיצר הרע כאן הוא יותר מצד המוחין. בפרט, שרש שמואל בבינה, "אני בינה לי גבורה"⁴³ (כדלקמן ששמואל הוא גבורה), כח להתגבר על היצר].

מה שרב מתיר ושמואל אוסר, היינו כמבואר בכמה מקומות שרב כנגד החסד ("רב חסד") ושמואל כנגד הגבורה (ששרשה בבינה כנ"ל). ומה שהלכה שמתיר רק בביאה ראשונה, אע"פ שלפי הפנימיות כל עניין יפת תאר הוא להעלותה

שתי לישנות: ללישנא קמא, בביאה ראשונה כו"ע מודים שמתיר, שלא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע, ובביאה שניה רב אמר מתיר "הואיל ואשתריא אשתריא" ושמואל אמר אסור כיון ש"גיורת לכהן לא חזיא". ובלישנא בתרא ("איכא דאמר"), בביאה שניה לכו"ע אסור ונחלקו בביאה ראשונה, רב מתיר כיון שלא דברה תורה אלא כנגד יצה"ר ושמואל אסר כיון שלא קרינן ביה "והבאתה אל תוך ביתך" [בפשטות, דעת רב בלישנא בתרא היא כשמואל בלישנא קמא, אבל בכל כיוצא בזה מוטב לומר שיש חילוק ביניהם, ויש לומר ששמואל בלישנא קמא סובר כרבי יוחנן בירושלמי, שביאה הותרה רק לאחר כל המעשים, ואילו כוונת רב בלישנא בתרא כשיטתו להתיר ביאה ראשונה במלחמה. וכן בפנימיות, שמואל ביחס לרב הוא מוחין לעומת מדות, כמו שהוסבר שדעת רבי יוחנן כאן היא מצד החכמה, מוחין (ואע"פ ששורש שמואל הוא בבינה, מכל מקום ביחס לרב הדגש הוא על מוחין בכלל)].

בפשטות, ברור לגמרא שגם לכהן יש, ביסודו, את היצר הרע שבגללו הותרה ביאה ראשונה, אלא שלפי שמואל בלישנא בתרא מכל מקום אסור לו כיון שלא יכול לקיים את המשך התהליך. וא"כ עדיין צריך הסבר, מה יעשה הכהן עם יצרו הרע (ויתבאר בהמשך). מכל מקום, הלכה כרב בלישנא בתרא שביאה ראשונה בלבד הותרה (דהיינו שהיתר זה הוא כמו דחוייה ולא הותרה, כדברי הרשב"א שהובאו לעיל, מה שאין כן לדעת רב בלישנא קמא זהו הותרה).

נמצא שיש שני טעמים להתיר יפת תאר לכהן: חידוש הוא, ולא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע. ורמז מובהק: **חידוש ועוד דברה תורה כנגד יצר הרע = אשת יפת תאר!** [חידוש דברה = 529, 23 ברבוע, תענוג. וכבר הובא ש"כי יצר לב האדם רע מנערו" = תענוג תענוג]

⁴³ משלי ח, יד. אני בינה לי גבורה ועוד שמואל = לעיני כל ישראל, 20 בהשראה.

⁴² ראה סנהדרין טל, א.

התודעה הפשוטה של הבינוני, המזדהה עם הנפש הבהמית ומנסה להתגבר עליה תמיד. והיינו מדת השפלות בנפש, מדתו של דוד המלך ע"ה שאצלו מצאנו יפת תאר).

המלה הראשונה לנוכח ("הכל הולך אחר הפתיחה") היא "תצא" (כותרת הפרשיה והפרשה)⁴⁵. הנקודה האמצעית של **תצא** היא **ניצוץ**, רמז שכל העניין (כתוצאה מהיציאה החוצה) הוא לשם בירור הניצוץ החבוי בפנים (בנקודה האמצעית).

והנה בכל הפרשיה יש 70 מלים, ומתוכן 20 מלים בכינוי לנוכח ("תצא, אויבך, אלהיך, בידך, ושבית, וראית, וחשקת, ולקחת, לך, והבאתה, בביתך, תבוא, ובעלתה, לך, חפצתה, ושלחתה, ומכר⁴⁶, תמכרנה תתעמר, עניתה"). כלומר, חלוקה של כ-70. זהו רמז למלת המפתח "ואחר כן תבוא אליה ובעלתה" (כאשר המלה "כן" מחלקת את הפרשה לשני-שליש ושליש, 47 מלים עד אליה ו-23 מלים אחריה, על דרך חלוקת ימי ספירת העומר עד ל"ג בעומר ואחריו. הממוצע של 47 ברבוע ו-23 ברבוע הוא 37 ברבוע, יחידה).

ויש לדרוש: "כן [לך על זה]! תבוא אליה ובעלתה" (מתאים יותר לשיטת רש"י שביאה ראשונה שהותרה היינו לאחר כל המעשים ועליה צריך לומר "כן"). עניין זה רמוז גם בלשון הרמב"ם שפותח דין זה במלה "וכן בועל אשה".

רמזים נוספים: **כן תבוא אליה ובעלתה והיתה לך לאשה** = 10 פעמים **אני לדודי דודי לי שושה חפץ בה!** כמבואר בדברי האר"י ש"ובכתה... ירח ימים" רומז לעבודת התשובה בחודש אלול (אלול לשון יללה, "ובכתה", תיקון לילית), ו-10 פעמים "אני לדודי" היינו עבודת התשובה החודרת בכל כוחות הנפש. וכן **יצר הרע** (לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע) = 5 פעמים **אני לדודי** (שעולה 5 פעמים חיה). התבאר לעיל שיש

ולגיירה, והרי כאן זה לא אפשרי (כטענת שמואל שהרי לא קרינן ביה והבאתה אל תוך ביתך)! מכל מקום סובר רב שאחרי ביאה ראשונה תתעורר בה תאוה להזדווג לישראל (כדברי האר"י שבשעת הזיווג יש "רוחא דשדי בגווה" שעל ידי זה אפשר שיתגבר הטוב שבה) ותתעלה בדרך ממילא.

ומצד הכהן, יש לומר שכיון שנאסר עליו ביאה שניה מכאן שעליו להתחרט ולעשות תשובה על היצר הרע, אע"פ שהיה בהיתר (כמו הקב"ה, שנקרא כהן, שמתחרט על בריאת יצר הרע, אע"פ ש"הרע כסא לטוב"). לעומת זאת, הישראל (שהותר לו להמשיך ולחיות עם היפת תאר) מקבל את מציאות היצר הרע על מנת להפכו לטוב לכתחילה, "כיתרון האור מן החשך"⁴⁴. והמבחן אם אכן היצר נהפך לטוב הוא לאחר הבירור של כל המעשים – גלוח הראש וכו' כדי שתתגנה עליו – אם עדיין רוצה בה סימן שזהו מצד הטוב, ואם אינו רוצה בה "ושלחת לנפשה" כי יש בזה סיגים של היצר הרע שלא נהפכו לטוב (ומה שיכל להתברר כבר יצא).

לשון הפרשה ורמזים בתוכה

נדייק תחילה בלשון הפרשה "כי תצא למלחמה וגו' – הכל נאמר בגוף שני, לנוכח. הדבר בולט במיוחד בהשוואה לפרשיות הבאות שנאמרו כולן בגוף שלישי נסתר ("כי תהיין לאיש שתי נשים", "כי יהיה לאיש בן סורר ומורה", "וכי יהיה באיש חטא", ובהמשך הפרשה הלשון משתנה שוב לכאן ולכאן). ויש לומר בדרך הפשט שמה שנאמר בגוף שלישי הוא מציאות יותר רחוקה, דין תיאורטי, ואילו גוף שני היינו לשון קירוב, בדבר הקרוב למציאות. שהרי "לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע" – היצר הרע קרוב למציאות, עד שהאדם מרגיש שזו מציאותו הפשוטה (זו

⁴⁴ וראה אנצ"ת הערות 52-61.

⁴⁵ המלה "תצא" כתובה בתורה 5 פעמים בלשון נקבה נסתר, ואחר כך 4 פעמים בלשון זכר נוכח, כולם בספר דברים:

הראשונה "כי תצא למלחמה" בפרשת שופטים, והשניה בפסוק שלנו.
⁴⁶ ומכר הוא צורת מקור (מעל לזמן וכנוי בפני עצמו) וכאן הוא מצטרף לתמכרנה.

הכל בלי הנקודה באמצע עולה 1001, "יראת שמים" (יג פעמים מזל – כפולת 7 ו-13). והדרך השנייה היא כמעוין ב"רצוא ושוב":

א		
	ת	ש
	ת	פ
	א	ת
	ך	

כאן ה-אפר הוא הקו האמצעי (הציר). הפנות הן "יראת" – "אשה יראת הוי" היא תתהלל" ("אשת יפת תאר" בקדושה), ראשי תבות "אחתי רעיתי יונתי תמתי", שעולה תורה, כמו בספר משלי שהאשה הטובה היא המשל לתורה ("והוא ימשל בך").

נספח: דברי האר"י בספר הליקוטים

כי תצא למלחמה על אויביך וגו': וראית בשביה אשת יפת תואר וכו'. יש לשאול, על מה שארז"ל על היפת תואר שהותרה הביאה ראשונה במלחמה, ולא דברה תורה אלא כנגד יצה"ר, וכי מפני שלא יוכל לכבוש את יצרו יתירנה לו, א"כ יעשה כן בכל המצות. ועוד י"ל, במ"ש הכתוב בפרשת תבא וְהַשִּׁיבְךָ ה' מִצְרַיִם באניות וגו' והתמכרתם שם לעבדים ולשפחות ואין קונה, כי מה עונש הוא זה להשיבם אל מצריים, אשר אמר ה' לא תוסיפו לראותם, וכי עונש הוא להעבירם על ד"ת. ועוד, למה צוה הקב"ה כן במצרים, ולא עשה כן בשאר הגליות, וכי מה לו אם ישובו למצרים, כמו שיכולים ללכת לבבל ולמדי. ועוד למה כשהוזכרו הגליות לא הוזכרו אלא הדי, בבל ומדי ויון ואדום, וכמ"ש רז"ל על פסוק וְהָנָה

יצר הרע של לב ויצר הרע של מח, והנה של לב של מח = 4 פעמים אני לדודי ודודי לי (שעולה 5 פעמים יחידה).

יש בפרשה שני לשונות של רצון, "וחשקת בה... חפצת בה"⁴⁷. חפצת בה = שפרה = אדם פעמים אהבה. וביחד עם וחשקת בה עולה 1406, יהלום של 37, 38 פעמים 37, כמו 38 פעמים הבל בספר קהלת. תבוא אליה ובעלתה והיתה לך לאשה = 10 פעמים חפץ.

רמזי "אשת יפת תאר"

"אשת יפת תאר" הוא ביטוי מושלם של שלש מלים של שלש אותיות. ראש-תוך-סוף אותיות אפר. רמז לדברי רבי אלימלך ב'צעטיל קטן'⁴⁸ שבשעת זיווג (עם אשתו, שבעיניו היא הכי יפת תאר בעולם) על האדם לחשוב שאם היה צריך לקפוץ עכשיו לאש ולהשרף על קידוש השם היה עושה זאת, ומקיים בעצמו "אנכי עפר ואפר" [דברי אברהם אבינו, הייתי ראוי להיות אפר בידי נמרוד כשהושלכתי לכבשן האש].

כוונה זו שייכת גם בחתונה, כאשר שמים אפר על ראש החתן ואומרים "לשום לאבלי ציון פאר תחת אפר" – מי שנעשה אפר (בכוונה הנ"ל בצעטיל קטן) הופך פתאום לפאר.

"אשת יפת תאר" ניתן לכתוב כרובע בשתי צורות. הדרך הפשוטה והמתבקשת כאן היא זו:

א	ש	ת
	פ	ת
	א	ך

האלכסון הוא הרת"ס אפר, ועם שתי הפנות האחרות (תת) יש תפארת (והיינו ה"פאר תחת אפר").

⁴⁷ ושל "חפצת בה" ה-66, אלהיך (כמ"ש "ונתנו הוי' אלהיך בידך"), ללמד שהניצוץ ביפת תאר הוא משני שמות קדושים אלה.

⁴⁸ הובא והתבאר בספר באהלי צדיקים.

⁴⁷ המלה "בה" כתובה בכל התורה 74 פעמים, עד הוי'. בבראשית-שמות-ויקרא מספר ההופעות הוא 5, 8, 13 – כמו בסדרת אהבה – סה"כ 26 פעמים, בספר במדבר 22 פעמים, ובדברים 26 – בסוד כוכב (שם הוי' ו-כב האותיות). ה"בה" של "וחשקת בה" הוא ה-65, אדני (תיקון המלכות),

שתיים. ולכן נתארך גלות זה, שהוא כנגד הירכים, שהם ארוכים. וז"ש רז"ל בעקבות משיחא, כשיגיע זמן לברר מה שנתערב בעקבות בסוף הרגלים. ועל הגוף הזה, אמרו רז"ל אין בן דוד בא עד שיכלו נשמות שבגוף, שהוא על תערובת הקדושה שנתערבו בגוף ההוא דאדם בליעל. והנה מצרים היה שקול כנגד כולם, שהוא כנגד קוצה של יו"ד, שהוא עליון על כל הגוף, ובימות המשיח, שיגמר כל הבידור להעשות מכל, וכל השאר יבלע המות לנצח, ויהיה בהם הבידור גמור כמו במצרים, אז יאמר 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות!':

והנה בזה תבין ענין היפת תואר, כי ידוע כי כל אותם החולכים לאותה מלחמה מלחמת הרשות, היו צדיקים גמורים, שלא שח בין תפלה לתפלה וכו', וא"כ לצדיק גמור כזה, אי אפשר שיתגבר עליו יצה"ר לטמא עצמו עם הנכרי, ולכן הודיעתו התורה שאם יחשוק בה, אין זה כי אם ניצוץ הקדושה המעורב באומה ההיא, נמצא ממנו בגויה ההיא, ניצוץ הנוגע לנשמת האיש הזה, ולכן חשק בה, ולכן התירה התורה שיבא עליה. ובההוא רוחא דשדי בגווה בעת הזווג, כנודע, אפשר שיתגבר הטוב שבה וידחה הרע, ותכנס האשה ההיא אל הקדושה ותתנייר. ואפילו הכי, יצא ממנה בן סורר ומורה, דאי אפשר שלא ישארו בה סיגים מעורבים בה עדיין:

והיה אם לא הפצת בה, זה מורה, שהיה הטוב שבה מועט ותבטל במיעוטו, כי גבר עליו הרע ודחה אותו לחוץ, ונדבק עם ההוא רוחא דשדי בגווה, וחזר אליו ונתכבר, ונשארה היא כולה רע. ומ"ש כי תצא למלחמה על אויביך, לשון רבים,

אימא חשיכה וגו', וגלות מצרים שהיה גדול מכולם, לא נזכר שם. ועוד, למה נזכר בתורה חמשים פעמים יציאת מצרים:

אמנם, הארבעה גליות, היו כנגד ד' אותיות הוי"ה, וגלות מצרים היה כנגד קוצה של יו"ד, שהוא שקול כולם, ויותר מהמה. ולכן הוזכר כמה פעמים, ולכן לא הוזכר בכללם, כי היא בחינה גדולה מכולם. והנה הגליות, הוצרכו לברר ניצוצות הקדושה, שנתערבו בחטאו של אדה"ר בתוך הקליפות, שעירב טוב ברע כנודע. וזש"ה 'עת אשר שלט האדם באדם לרע לו', האדם, הוא אדם הבליעל באדם דקדושה, לרע לו, לרעתו של אדם בליעל, כי במה שהוא מצר לישראל נעשה ראש עליהם, ומוציאים ממנו ישראל כל ניצוצות הקדושה אשר בקרבו, לא נשאר דבר. ובכל מקום שכינה עמהם, לברר כל חלקיה. ולכן צוה שלא יוסיפו לראותה, ולא עשה כן בשאר גליות, שעדיין לא בררו כל מה שהיה בקרבה לגמרי. ולכן אמר והשיבך ה' מצרים, כי להיות מצרים כנגד הטוב שבקוץ היו"ד, ועדיין נשאר בידור בכל שאר הגליות, שהם כנגד כל הגוף בערך אל השאר, ישובו למצרים. אבל בערך מצרים עצמו, אמר אין קונה, כי כשניצוץ הקדושה ומעורב עדיין בקרבם, הם מתאווים להשתעבד בישראל, אבל מצרים, כיון שנתברר לגמרי, לא נשאר להם שום תאוה להשתעבד בהם, ולכן לא רצו לקנותם:

והנה גלות בבל היה כנגד הראש, ולכן נאמר בו 'אנת הוא רישא די דהבא', ומדי ופרס היו כנגד הזרועות, שהם שתיים, ויון היה כנגד הגוף, שהוא א', ואדום וישמעאל הם כנגד הירכים, ולכן הם

ומניעת המותרות. והסירה את שמלת שביה, שהיא הלבוש שנעשה ממעשה העבירות, כענין הסירו הבגדים הצואים. ואחר זה, ובכתה את אביה, זה הקב"ה. ואת אמה, זו כנסת ישראל, כענין משה כי אחרי שובי נחמתי. ותבכה על עונותיה ירח ימים, שהוא חדש אלול, שהם ימים ולא שנים, שהוא זמן תשובה:

עוד כי תצא למלחמה על אויבך:

הנה ידעת, ענין פ' אשר הלך חשכים, כי סמ"א שארי בחיבורא וסיים בפירודא. והנה היוצא למלחמת היצה"ר, הוא מתחיל מלמטה למעלה, ותחילה נלחם עמהם, כד אינון בפירודא. וז"ש על אויבך, ואח"כ בחיבורא, ונתנו בלשון יחיד. ואמנם להבין שאר הענין, צריך שנבין, איך ארו"ל לא דברה תורה אלא נגד היצה"ר. וכי מפני שיצה"ר נתגבר על האדם נתיר לו שיעבור עבירה גדולה כזו.

אך סוד הענין הוא, כי כמה נפשות גדולות וקדושות אתעשקו במיקלא, והם גוים, ואמנם ישראל היוצאים למלחמה, היו צדיקים כולם, כענין מי האיש הירא מעבירות שבידו. ואם כאשר ראית בשביה אשת יפת תואר, ואז השקת בה, זה יורה, כי ודאי אותה האשה היא משרש ישראל שלקחנה, ושבו אותה הקליפות, ולכן ולקחת לך לאשה:

וזמ"ש ושבית שביו, כי זה הוא שביו בידם מההוא מיקלא, ולכן ראוי לך ליקח אותה מהם. והנה, אפשר לפרש, כי הלא ב' אויבים יש לאדם, או הקליפות או בני אדם עצמו, בסוד נגעי בני אדם, כי הם טיפות ונשמות שנתלבשו בקליפות, וכולם הם שונאים ואויבים. וזהו על אויבך, בלשון רבים. ואח"כ ונתנו ה'

ונתנו, לשון יחיד. ביען, כי ניצוץ אחד דקדושה, שהיא נשמה א' לבד, כאשר נתערבה באה בגופות מרובים. וז"ש על אויבך, כי בין כולם מעורב הניצוץ, ונתנו ה' אלהיך בידך, הניצוץ, ותברר אותו משם:

א"נ, ע"ד הפשט, אמר כי תצא, כאיש אחד בלב א', גם הוא ית' ימדוד לך מדה כנגד מדה, ויעשה מן האויבים אחד, וז"ש ונתנו, יחיד כאיש א'. א"נ, ע"ד יפקוד ה' על צבא המרום במרום, ואח"כ על מלכי האדמה על האדמה. וז"ש ונתנו לשון יחיד, שהוא נתינת השר, כענין (שמות י"ד ל') וירא ישראל את מצרים מת, שהוא השר, כן בכאן, ונתנו שהוא השר, ואח"כ ושבית שביו שהם המושפעים ממנו.

א"נ, ידוע כי אויבי איש אנשי ביתו, שהם טיפות הקרי שיצאו ממנו, ונברא להם גוף מהקליפות, כענין ואנכי בראתי משחית לחבל, נמצא, שיש לו שני מיני אויבים, אחד הקרי, שנקרא נגעי בני אדם, ואחד הקליפות. לזה אמר על אויבי לשון רבים, ונתנו ה' אלהיך אל הקליפה, שהיא המין האחד, ושבית שביו, שהוא הטיפת קרי:

א"נ, ביען כי לפתח חמאת רובין, ויצה"ט אינו בא, עד שהאדם בן י"ג שנה ויום אחד, ולכן איברי האדם מורגלים כולם עם היצה"ר מיום הלידה, וכשאדם בא לשוב בתשובה, דהיינו שיוצא למלחמה על האויבים, שהוא היצה"ר ואיבריו, ונתנו ה' אלהיך אל היצה"ר בידך, ואז ושבית שביו, שהם איברי הגוף. וראית בשביה אשת יפת תואר, שהוא הנשמה וגו', ונלחה את ראשה, שתסיר האמונות רעות. ועשתה את צפרנה, שהיא התיכת

מוציא בלעו של הקליפה מפיו, בסוד 'חיל בלע ויקאנו'. וזהו פירוש תשובה, שתשוב המצוה והתורה לאיתנה למקומה הראשון. וז"ש ושבת שביו, כלומר, מה ששבה מצידך החיצוני, עכשיו ביציאתך למלחמה עליו וחזרת בתשובה, תשוב לקחת השביה אשר שבה ממך, זהו ושבת שביו:

וראית בשביה אשת יפת תואר, רומז על נשמת החוטא שהיתה עשוקה, שהיא יפת תואר, בת מלך יפה כלבנה ברה כחמה, והיתה מלוכלכת בטומאת הלאות שבת העונות, אני מצוה אותך שתחשוק בה. ז"ש וחשקת בה, לשון ציו. ולקחת לך לאשה, שלא תהיה נכרתת ומתנגלת בגופי הרשעים, או בתוך כלב או דבר טמא, אלא תהיה לך לאשה, ולא לזולתך. והבאתה אל תוך ביתך, היינו שתכנס חדר בחדר להתבודד ולבכות על העונות, וז"ש אל תוך ביתך. וכמ"ש רז"ל אם פגע בך מנוול זה, משכחו לבית המדרש. ואמרם ז"ל פגע, לרמוז שפגע בך בחרבו הקשה, משכחו לבית המדרש, זהו תוך ביתך. ונלחה את ראשה, כלומר שיסור ממחשבתו אמונות זרות, או איזה כפירות ח"ו שעלה על לבך, או הרהורי עבירה שחשבת בראשך:

א"נ, לרמוז על איזה גבהות רוח והרמת ראש וגאווה דאית בך, תנלחהו, כלומר תעקרהו ותשפיל את עצמך לעפר. ועשתה את צפרניה, כלומר, אם יש בידך איזה גזל או עושק שגזלת וטרפת בצפרנך, בדרך הנץ שטורף בצפרנו ואוכל, והתקנה הוא, שתשיב את הגזלה אשר גזלת, והעושק אשר עשקת. ובוה והסירה את שמלת שביה מעליה, היינו הבגדים הצואים אשר נעשה ממעשה הרע, שע"י נשבת הנשמה ונתלבשת

אלהיך בידך, כנגד האויב הראשון, שהוא הקליפה ממש. ושבת שביו, הוא האויב השני, ננעי ב"א, שהם שבויים ביד זה האויב הא'. וכאשר האויב הראשון ניתן בידך, אזי ושבת שביו, שתקח האויב השני, שהוא הנשמה אשר היתה שבויה בידו:

עוד כי תצא למלחמה על אויבך:

יאמר ע"ד הנעלם. כשהאדם חוטא, הקליפה מכסה אותו ומלבישתו טומאה, וזה הבגדים הצואים, והבן. ואומר עכשיו, כי תצא למלחמה עם יצה"ר, על אויבך רבים, הם סמא"ל ובת זוגו ליליית רבתא, ואגרת בת מחלת, ולילית זעירתא, ונעמ"ה וכו' וכל כתותיהם, הם רודפים אחרי האדם להחטיא. אמנם כששב האדם בתשובה, אינן השי"ת מטריחו להפגיע את כולם, אלא ונתנו לשון יחיד, דהיינו הראש והגדול שבכולם, שהוא היצה"ר, ימסרנו בידך, כמו שעשו אנשי כנסת הגדולה, ז"ש ונתנו ה' אלהיך בידך:

ומ"ש ושבת שביו, היינו כי המצות שעושה החוטא, והתורה שעוסק בה, מוריד שפע ואור מלמעלה. אמנם אותו השפע הקליפה חוטפתו, כי אמרה איש זה שעשה מצות אלו, עבדי הוא ומאנשי עצתי, ומה שקנה עבד קנה רבו. נמצא, שאותו השפע של החוטא חוטפו החיצונים, וזה בלתי רצון השי"ת. וז"ם מש"ה ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי וגו', וכי הקב"ה מונע הקורא בתורה. אמנם הענין הוא, שכל עוד שעומד בחטאו, כל אותה תורה שלו והמצות שעושה נהנים מהם החיצונים כנז"ל, אבל כששב בתשובה שלימה,

אפר תחת כפות רגלי הצדיקים, אלא
והיתה לך לאשה:

והיה אם לא הפצת בה וכו', זה אני
מיעצך שתחשוק בה, ותרויח כל זה
האמור, אבל אם לא הפצת בה, תהיה
בגלגול, ותהיה משולחת ממך. וז"ש
ושלחתה לנפשה, הרי הפסד. עוד יהיה
לך הרחקת התועלת, ומכור לא תמכרנה
בכסף, לא תמסור אותה באותו עולם
בביוז ובכוסף, ותתגלגל כאבנא
בקוספיתא, ושוב לא תתעמר בה, כלומר
שלא תשתמש בה עוד, אלא ח"ו היא
תהיה נכרתת, ואתה תתבלה בעפר בלי
תחיה, וכ"ז תחת אשר עניתה במעשיך.
האל ברחמיו יחזירנו בתשובה שלימה
לפניך אמן.

בלבוש נכרי. וישבה בביתך, אז תתישב
בתוך גופך, ולא תצא ממך ותכרת מן
העה"ז, ותהיה נעה ונדה, ואתה תלך בלא
נפש. שכן דרך החוטא, הנשמה פורחת
ממנו, והוא הולך זולתה:

אמנם ע"י התשובה, וישבה בביתך
ובכתה את אביה ואת אמה, ירמוז
שהחוטא פוגם באו"א, שהם קב"ה
ושכינתיה. וזהו ריבוי את הנ"ז, שכן
ערו"ה ערו"ה, ע"י החטא פוגם בי"ה
ובו"ה, שהם אותיות יהו"ה, שהוא הת"ת,
שהוא אביה. וכן את אמה, בריבוי,
שנתרבה הקליפה והגיעה עד אמה,
ונפגמה שנעשית ירח ימים, כלומר,
שהורדת אותה מגדר ירח עד שנעשית
ימים, היינו לשון מיעוט. והתקנה שלך,
הוא שתבכה על הפירוד והמיעוט ההוא.
ז"ש ובכתה וכו', דקיימא לן שערי דמעה
לא ננעלו, לפי שע"י הדמעות, יפתחו
המקורות, מים טהורים מלבנון העליון,
ויצאו זרם מים לטהר סגירת הצינורות.
ואח"כ תבא אליה, היינו סוד יציאת
נשמת הצדיק, שהיא כמשחל ביניאת
מהלבא. שכמו שהצדיק עשה מהגשמי
רוחני, כלומר, מהעה"ז עשה עה"ב, כן
נשמתו מושכת גוף אחרי הנשמה, וזהו
כמשחל ביניאת, דהיינו השער כאשר
מושכין אותו מהחלב נדבק בו מהחלב,
דהיינו מהגוף נעשה נשמה, כמ"ש
משכני אחרך גרוצה'!

וז"ש ואחר כן תבא אליה, כלומר
שימשך הגוף הגשמי אחרי הנשמה. ומ"ש
ובעלתה, כלומר תקנה לה בעל, זה
הקב"ה. שעד עתה היה רחוק ה' מרשעים,
ועתה יהיה לבעל ואדון, והוא יהיה עבד
אליו, ויאמר לו עבדי אתה. ובתחית
המתים, והיתה לך לאשה, ולא יהיה הגוף
הזה אפל כלה בעפר בלי תקומה, כי יהיה

ברכות בחשבון כי תצא

מהפסוק "ואהבת לרעך כמוך" לומדים חז"ל במסכת קידושין (מא, א), "אסור לאדם שיקדש אשה עד שיראנה שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו ורחמנא אמר ואהבת לרעך כמוך".

שלשת הפסוקים כנגד בארותיו של יצחק

בין שלשת הפסוקים, שני פסוקים לא טובים – "ושנאה", ו"והיה אם לא תמצא חן בעיניו" ופסוק אחד טוב – "חדשה... ושמח את אשתו אשר לקח". מבין שני הפסוקים הלא טובים השני – "והיה אם לא תמצא חן בעיניו", קצת פחות גרוע מהראשון – "ושנאה". וכן, בפסוק השני אין האיש נענש אם באמת "מצא בה ערות דבר", ואפילו יש פה מעט שבח שמגרש אותה תחת לקיימה; מכל מקום, הסוף אינו טוב. מהפסוק הראשון נלמדת מצות קידושין ומהשני מצות גירושין – שתי מסכתות בש"ס, קידושין וגיטין. רק השלישי הוא טוב.

למה ניתן להקביל את שלשת הפסוקים בעבודה? מתבקש להקבילם לסדר הבארות שחפר יצחק. חפירת באר היא סוג של עשיית כלי, ובדומה אמרו חכמים, "אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי" (ב"ב"ל) "שעושה הבעל בבעלת מצוה מעלה האשה "מיינן נוקבין", והיא אכן נמשלה לבאר, "באר מים חיים" בגימטריא חוה, 19, ברבוע שעולה "אשה ובא אליה"! הבאר הראשונה נקראת "עשק", השניה "שטנה" והשלישית "רחובות", שתי בארות של מריבה ואחת של שלום – "ויעתק משם ויחפר באר אחרת

"כי יקח איש אשה"

בפרשת¹ כי תצא מופיעה מצות קידושין. שלש פעמים כתוב "כי יקח איש אשה" (ואין עוד "כי יקח איש" בתנ"ך):

(1) כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וְכָא אֱלִיָּהּ

וּשְׂנָאָה.

(2) כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעֻלָּה וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חָן בְּעֵינָיו כִּי מִצָּא בָּהּ עֲרוֹת דְּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר פְּרִיִּתָּהּ וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשָׁלְחָהּ מִבֵּיתוֹ.

(3) כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה לֹא יֵצֵא בְּצִבָּא וְלֹא יַעֲבֹר עָלָיו לְכָל דְּבָר נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחַת וְשָׂמַח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקַח.

הרמב"ם לומד את המצוה דוקא מהפסוק הראשון (הלכות אישות פ"א ה"א). אותו פסוק שמסיים "ושנאה", הפסוק של מוציא שם רע, וזה לשונו: "קודם מתן תורה היה אדם פוגע אשה בשוק אם רצה הוא והיא לישא אותה מכניסה לביתו ובוועלה בינו לבין עצמו ותהיה לו לאשה כיון שנתנה תורה נצטוו ישראל שאם ירצה האיש לישא אשה יקנה אותה תחלה בפני עדים ואחר כך תהיה לו לאשה שנאמר "כי יקח איש אשה ובא אליה".

ובאמת, כאשר מחשבים את ערך המלים אותן מצטט הרמב"ם מן הפסוק, "כי יקח איש אשה ובא אליה" (בלי "ושנאה", שמופרד בטעמים) מוצאים שערכם שווה בדיוק "ואהבת לרעך כמוך" וכן משולש 40 (סכום המספרים מ-1 עד 40), כדי לרמוז שבכל זאת יש כאן בפנימיות לימוד על קשר הבנוי על "אהבה ואחווה". ואכן,

	1	1	1	10	10	
	05	05	05	5	5	

בסיס הסדרה 105 הוא המשולש של 14 3) פעמים 5 פעמים 7, מבנה התבות של ברכת כהנים, הברכה המשולשת בתורה). המשך הסדרה עד 7 מספרים הוא: 609, 1012, 1520, 2133. סכום 5 המספרים הראשונים שווה 2080 א, פ פעמים הוי' שהם גם י פעמים יצחק וכן המשולש של 64. סכום 6 המספרים הראשונים עולה 3600 או 60². ההפרש בין המספר הששי לשביעי הוא תריג. סכום כל שבעת המספרים עולה 5733, אחד פעמים אמת (סוד "אחד האמת"), שהוא ז פעמים 819 (ממוצע שבעת המספרים), אחדות פשוטה, הפירמידה של אחד, וכן באר רחבות.

רבוע הביטויים

בכל שלשת הביטויים יחד יש טז מלים ו-מט אותיות. 16 או 4² מלים ו-49 או 7² אותיות (4 הוא הנקודה האמצעית של 7):

נצייר את אותיות הביטויים בצורת הרבוע של 7:

כ	י	י	ק	ח	א	י
ש	א	ש	ה	ו	ב	א
א	ל	י	ה	כ	י	י
ק	ח	א	י	ש	א	ש
ה	ו	ב	ע	ל	ה	כ
י	י	ק	ח	א	י	ש
א	ש	ה	ח	ד	ש	ה

בצורה זו רואים ש"אשה חדשה" היא השורה התחתונה ("אשה חדשה" עולה ז פעמים גוף, וגם "משפט צדק" ו"רוח הקדש", כולם ביטויים של 7 אותיות).

כמו בשבוע שעבר, גם הפעם בפינות אנו מוצאים את אותיות איכה, 6 ברבוע. כל אזכרה של אותיות אלה קשורה עם השאלה הראשונה ששאל הקב"ה את אדם הראשון, "איפה". אדמו"ר הזקן פירש זאת בזמן מאסרו כקריאה מלמעלה לכל אדם באשר הוא שם לפשפש במעשיו, ובהקשר שלנו, במיוחד להתבונן באיכות הקשר שבינו לבינה.

ולא רבו עליה ויקרא שמה רחבות ויאמר כי עתה הרחיב הוי' לנו ופרינו בארץ". וכן לגבי שלשת פסוקי "כי יקח", רואים ששני הפסוקים הראשונים משקפים את תאורתו של האיש לקחת אשה מפני שמתרכז בענין האישות ("ובא אליה" ו"ובעלה") ודוקא בפסוק השלישי מתגלה יחס של צניעות (יש כאן "לשון נקייה", לא מוזכר כאן ביאה בפירוש רק "ושמח את אשתו אשר לקח").

נתמקד כעת בביטוי החוזר, "כי יקח איש אשה". ערכו שווה 765 או אדם פעמים טוב (אדם היינו איש ואשה, כמ"ש "ויקרא את שמם אדם ביום הבראם") וכן טוב פעמים מאד (בסוף יום הששי של ימי בראשית, לאחר בריאת האדם, פסגת וכללות הבריאה כולה, נאמר "וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד". "טוב מאד" בהכאה פרטית – ט פעמים מ, ו פעמים א, ב פעמים ד = טוב פעמים טובה, 'איהו [אדם] טוב איהי [חיה] טובה). אשה עולה חי פעמים טוב (היהלום של טוב) – "מצא אשה מצא טוב". ובהיות שאדם עולה 2.5 (שלם שלם וחצי, כמו אורך הארון אמתים וחצי) פעמים חי נמצא ש"כי יקח איש אשה" עולה 2.5 פעמים אשה (ושלש פעמים "כי יקח איש אשה" עולה 7.5 פעמים אשה). שלשת ההמשכים – ובא אליה, ובעלה, חדשה סכומם 485, או ה פעמים מהיטבאל ("ושם אשתו מהיטבאל", אם-הטיפוס של האשה בעולם התקון). וביחד, 765 (פעם אחת ההתחלה) ועוד 485 (שלש אפשרויות ההמשך) שווה שרה רבקה רחל לאה בלהה זלפה (שש אמהות, כפי שהיו חקוקות על מטה משה). מבחינה מתמטית 1250 הוא הרבוע הכפול של 25, כלומר 25² · 2.

נפנה כעת לחשב את הסדרה הריבועית היוצאת משלש המלים "כי יקח איש" (שערכן המספרי עולה בהדרגה, מ-30 ל-118 ל-311):

3	1	3	6	10	15	21
0	18	11	09	12	20	33
	8	1	2	40	50	6
	8	93	98	3	8	13

צורות תיאורי האשה

כשם שבשלשת הלשונות – "כי יקח איש אשה ובא אליה", "כי יקח איש אשה ובעלה", "כי יקח איש אשה חדשה" – יש 16 מלים, 4 ברבוע (ב"כי יקח איש אשה ובא אליה" יש 6 מלים, 3 במשולש, ובשני הלשונות הבאים יש 5-5 = 10 מלים, 4 במשולש, לפי הכלל הני"ל), כך בשלוש התוספות, השונות זו מזו – "ובא אליה", "ובעלה", "חדשה" – יש 16 אותיות:

ו	ב	א	א
ל	י	ה	ו
ב	ע	ל	ה
ח	ד	ש	ה

כאן השורה התחתונה היא "חדשה" (ברבוע הקודם השורה התחתונה היתה "אשה חדשה"). הפנות הן **אחזה** – "אהבה ואחזה שלום ורעות". הרבוע באמצע הוא אותיות **עליה** – "האשה עולה עמו ואינה יורדת". **עליה** שווה ה פעמים **חיה**. 12 האותיות המקיפות את אותיות **עליה** עולות **שע**, סוד אור הפנים בקבלה, י פעמים **יחידה** – יחס של י-ה (ביחס לשני המקיפים של הנפש, **יחידה-חיה**), השם של "שכינה ביניהם".

כעת נחבר את המלה "אשה" לכל אחד מהביטויים – "אשה ובא אליה", "אשה ובעלה", "אשה חדשה". יש כאן 7 מלים ו-25 אותיות (סוד "ז-כה עזר"), רבוע של 5 (נמצא שיש כאן רבוע של 3, רבוע של 5 ורבוע של 7, סוד מבנה התבות של ברכת כהנים כנ"ל):

א	ש	ה	ו	ב
א	א	ל	י	ה
א	ש	ה	ו	ב
ע	ל	ה	א	ש
ה	ח	ד	ש	ה

הפנות – **אהבה**. האלכסון – **אאהאה** – בגימטריא **אהבה**. שני עדים של אהבה (פעמיים **אהבה** עולה שם הוי' ב"ה כנ"ל).

שאר האותיות עולות 2744 או 14^3 (ערך חלקי המילוי של **כב** אותיות האלף-בית). נתבונן ב-8 האותיות המהוות את שלד המסגרת – ארבע הפנות עם ארבעת אמצעי הצלעות (**קקחש**). סכומן יעלה 544 או **לב** פעמים **טוב** (כזכור, "**כי יקח איש אשה**" עולה **אדם** פעמים **טוב**). שאר האותיות עולות 2236 שהם **הוי'** פעמים **אלהים** וכן **ב** פעמים "**שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד**" (ב פעמים כנגד מצות קריאת שמע פעמיים בכל יום).

אישות ברבוע

ראינו שיש כאן שלוש פעמים "כי יקח איש אשה", שלשה מצבים או כוונות בהן האיש לוקח את האשה. אפשר לומר שיש כאן 3 אנשים שונים שלוקחים אשה. אך כשמסדרים את הביטויים בצורת הרבוע מתגלים עוד שני צירופי אותיות "איש", האחד עולה והאחר יורד:

כ	י	י	ק	ח	א	י
ש	א	ש	ה	ו	ב	א
א	ל	י	ה	כ	י	י
ק	ח	א	י	ש	א	ש
ה	ו	ב	ע	ל	ה	כ
י	י	ק	ח	א	י	ש
א	ש	ה	ח	ד	ש	ה

סך הכל יש כאן 5 פעמים "איש", רק ש-א אחת משותפת, ולכן הם כוללים 14 אותיות. אם נוסף לזה את 3 הפעמים שמופיעה המלה "אשה" (ונשים לב לכך שאין עוד "אשה"), נמצא שבכל ה-5 "איש" ו-3 "אשה" יש 21 אותיות כאשר מספר שאר האותיות ברבוע הוא 28, לפי הכלל הידוע שכל רבוע הוא סכום של שני משולשים עוקבים. במקרה זה, 7 ברבוע עולה 21 (משולש 6 ו-28 (משולש 7). סכום 21 האותיות (סוד שם **אהיה**) של **איש-אשה** עולה 1872 או 72, **חסד**, פעמים 26, שם הוי', שם הרחמים שעולה פעמיים **אהבה** (אהבת עולם ואהבה רבה, כמבואר בחסידות).

אמצעי הצלעות הן **אברה**, האשה היא אברה –
 צריך לחפש אחר האברה עד שמוצאים אותה –
 "מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מהוי".
 יש כאן שלש נשים, שתי הראשונות אשה סתם
 והשלישית עם תאר: אשה, אשה, אשה חדשה –
אהבה אותיות שמתחלקות **אח-ד** (נוסחת
 ההשראה – 3 ברבוע ועוד 2 ברבוע). מתבקש
 לצייר את צורת ההשראה כאשר שלש אשה הן
 הרבוע החיצוני ו-חדשה הרבוע הפנימי שנותן
 השראה להכל.

ה	ש	א
	ד	ח
ה	ש	א
	ה	ש
ה	ש	א

בצורה הזאת האות **ש**, 300, באמצע ומסביב =
 935 = **הכל פעמים טוב** – "מצא אשה מצא טוב".
 חמש האותיות שבאמצע = 617 = **איש-אשה**,
 כאשר 8 האותיות שמסביב = 618 (617 ע"ה), סוד
 חתך זהב.

אשה אשה אשה חדשה = 1235 = **אהבה**
 פעמים **מלכה** = **חווה פעמים א-דני**, שם המלכות
 = "כי יקח איש" במילוי: **כף יוד יוד קוף חית**
אלף יוד שיין. במילוי **בן** (שכנגד המלכות,
 האשה), אשה אשה אשה חדשה – **אלף שיין הה**
אלף שיין הה אלף שיין הה חית דלת שיין הה =
 2665 = **אם פעמים א-דני** (חווה היא "אם כל חי"),
 נמצא שחלק המילוי = 22, **יחד**, פעמים **א-דני** =
הכל פעמים הוי (1430).

אשה אשה אשה חדשה במספר קדמי = 4489
 = 67 ברבוע. כוונה מיוחדת לחדש **אלול** (= **בינה** –
 "בינה יתרה נתנה באשה").

י"א אלול ע"ח - כפ"ח

ברית אחיה-חיים שי' כהן

אחיה – חיבור משה רבינו ודוד המלך (ופתיחת סדר אחיה-אליהו-אלישע)

מה המיוחד בנביא אחיה, שבעצם מחבר את משה רבינו לדוד המלך (כפי שכותב הרמב"ם)? כתוב שנשמת משיח תהיה נשמת משה, "הוא גואל ראשון והוא גואל אחרון", אבל הגוף של מלך המשיח הוא מדוד המלך, שהרי הוא צאצא של דוד, משיח בן דוד. כתוב שהדמות של המשיח היא בעצם הרכב – "מעשה מרכבה" – של משה רבינו (שם **מה**, "ונחננו **מה**", מהות-נשמה) בתוך דוד המלך (שם **בן**, מציאות-גוף). מי פועל את ההרכב הזה, את מעשה המרכבה? אחיה השילוני. הוא הנשמה שמחברת בין משה רבינו לדוד המלך. אחר כך הוא הרבי של אליהו הנביא שהוא הרבי של אלישע הנביא. כתוב ששלשה אלה – אחיה, אליהו, אלישע – הם כנגד האבות, אברהם-יצחק-יעקב. לפי זה לאחיה יש זיקה מיוחדת לאברהם אבינו. שלישיה כזו נקראת בחסידות 'סדר', כמו שיש 'סדר' של שלשה אבות יש כאן סדר של שלשה נביאים, שלשה דורות שאחד מקבל מהקודם – אחיה, אליהו, אלישע (והנה, אחיה הוא "השילוני" בגימטריא **אלישע**, סגירת מעגל על דרך "יעקב אשר פדה את אברהם". כל אחד מהאבות מכונה "אבינו" וכל אחד מהנביאים מכונה "הנביא" – **נביא ו** ו-**נביא ה**, ביחד 137 ופי שלש = 411 = השילוני = **אלישע**. הערך הממוצע של הששה: **אברהם אבינו יצחק אבינו יעקב אבינו אחיה הנביא אליהו הנביא אלישע הנביא** = 256, 16 ברבוע, 4 בחזקת 4, 2 בחזקת 8 = **אהרן** הכהן – אחיה חיים שלנו הוא כהן וכל

אחיה הנביא – ממשה רבינו עד הבעל שם טוב לחיים¹ לחיים. אחיה-חיים, שני שמות של חיים – כמו שכבר הזכירו – שיהיה לחיים-לחיים לכולנו, כל עם ישראל, הרבה חיים. אחיה, השם הראשון, הוא על שם אחיה הנביא (הנביא בגימטריא חיים, נמצא שאחיה חיים הוא אחיה הנביא). כמו שהרמב"ם כותב בהקדמה למשנה תורה, היד החזקה, הוא קבל תורה ממשה רבינו. אחר כך הוא האריך ימים מאד וזכה להיות בבית הדין של דוד המלך.

פעם אחת רבי לוי יצחק מברדיטשוב התבטא ש'אני מקבל חמישי מהר סיני' – איך זה? "משה קבל תורה מסיני", וכפי שחז"ל אומרים והרמב"ם כותב אחיה קבל ממשה רבינו, ואחר כך אחיה השילוני, אחיה הנביא, הוא הרבי של הבעל שם טוב. הוא התגלה לבעל שם טוב במשך עשר שנים רצופות, ישבו בתוך מערה בהר שלש שעות כל יום ולמדו תורה – למדו את כל התורה, מ"בראשית ברא אלהים" עד "לעיני כל ישראל", לקח עשר שנים. כאשר סיימו אחיה השילוני פנה לבעל שם טוב – לך קוראים ישראל, ועכשיו הגיע הזמן שאתה תתגלה "לעיני כל ישראל". אם כן, אחיה הוא הרבי של הבעל שם טוב. אחר כך, הבעל שם טוב הוא הרבי של הרב המגיד ממעזריטש והוא הרבי של רבי לוי יצחק מברדיטשוב. לכן הוא אומר ש'אני המקבל החמישי מהר סיני' (משה-אחיה-הבעש"ט-הה"מ-רלו"י).

¹ נרשם על ידי איתאל גלעדי. לא מוגה.

כסופו של דבר, הוא, הבעל שם טוב, ותורתו, כפי שהתפרש על ידי אדמו"ר הזקן ואדמו"רי חב"ד ושאר צדיקים תלמידי הבעל שם טוב, יצליחו לאחות את הקרע בשלמות ולהגיע להתגלות אחדות פשוטה שלא היתה כמוה מעולם, בגילוי שרש נשמות ישראל, בחינת ישראל ואורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד ממז).

"משיח ה' שמו חיים" (בעל אוה"ח הק')

מה אומר השם חיים? באותה תקופה – ממש בזמן בו אחיה השילוני בא ללמד את הבעל שם טוב – במקום אחר בעולם, במרוקו ואחר כך בארץ ישראל, פעל יהודי שנקרא חיים, בעל אור החיים הקדוש. בפירושו שלו על התורה יש מקום אחד שהוא כותב על מלך המשיח "שמו חיים"². יש בגמרא כמה שמות של משיח – מנחם שמו (מנחם בן חזקיה), שילה שמו, ינון שמו, חניניה שמו (ר"ת משיח כנודע) – אבל הוא אומר "חיים שמו"³.

כמובן, אומרים שהוא רומז לעצמו – יש לו את ניצוץ משיח העיקרי באותו דור. הבעל שם טוב אמר שהוא גדול הדור – כל זמן שהיה חי הוא היה גדול הדור, ה"חד בדרא" (ואח"כ זה עבר לבעל שם טוב), משה רבינו שבדור, נשיא הדור, המשיח שבדור, שאם הדור זוכה נשיא הדור נעשה משיח. לכן מאד מתאים שכותב על עצמו ש"משיח חיים שמו". שוב, שני דברים קרו באותו זמן – אחיה השילוני מלמד את הבעל שם טוב, ובאותו זמן פועל וגדל בעל אור החיים. הבעל שם טוב רצה מאד להגיע לארץ ישראל בשביל לפגוש את בעל אור החיים – שאם היו נפגשים ממש, בגוף, היה בא משיח. ה' לא רצה זאת אז, לא הניח. בכל אופן,

כהן נקרא על שם אהרן שבנפש היינו אהבה רבה לה' ולישראל).

יש הרבה סודות של אחיה, אבל הדבר העיקרי הוא התפקיד שלו, הכח לחבר את משה רבינו ודוד המלך, ובכך להוליד את משיח בן דוד.

אחיה – קורע (הממלכה) על מנת לתפור-לאחות
בכלל, אחיה לשון יאחוי ותפירה (חוץ מלשון חיים, כנ"ל) – מה הוא מאחה? את הממלכות. הוא מאחה יחד את כל הפלגים השונים שישנם בעם ישראל. כלומר, הוא פועל אחדות בעם ישראל (על ידי שמגלה אחדות י-הוה נוט' אחיה). למה דווקא הוא? כי הוא, בגזרה מאת ה', נבא את הפילוג – קרע את הממלכות. הנבואה העיקרית של אחיה בתנ"ך היא קריעת הממלכות. בשבת יש מלאכה של קורע, קורע על מנת לתפור. יהודי עושה תיקון, לא קלקול. מה התיקון? אז היה זמן שבהשגחה צריך לקרוע. כמו חורבן הבית – סותר על מנת לבנות יותר טוב. כך הקריעה של אחיה היא לשם תפירה, כשמו-מהותו – לשון יאחוי ותפירה. הכל כדי לאחד יחד יותר טוב. זהו תפקידו מהקריעה והלאה.

אחר כך הוא חוזר להיות מקור ההשראה של הבעל שם טוב – השראה לאיחוי כל המחנות השונים בעם ישראל, מתוך אהבת ישראל ואחדות ישראל. הרבי אמר שלא מספיק לאהוב יהודים, אהבת ישראל, אלא צריך אחדות ישראל. צריך לאהוב כל יהודי בפני עצמו, אבל לחתור להתאחדות כל היהודים יחד – אז, ורק אז, תבוא הגאולה. זהו הענין של אחיה (מורו המובהק של הבעל שם טוב, שגם אצלו נעשה פילוג וקרע בעם ישראל – "חסידים" לעומת "מתנגדים" – אך

² אוה"ח דברים טו, ז.

ה-ח של משיח, ה-ח של חניניה וה-ח של חיים וה-ח של חזקיה, חזקיה, שהיה ראוי להיות משיח = חיים חיים – בכנורו של משיח יהיו ח נימין, הלא הוא מ"שמונה נסיכי אדם". ד החי"תין של משיח – חניניה, חזקיה, חיים, חיוורא דבי רבי = 780 = הוי' פעמים יהודה, שבט המלכות = 39, הוי' אחד" במשולש.

³ חיים הוא גם ה-ח של משיח, החותם של משיח. ועוד, החותם של השם חיים הוא מ, הראש של משיח, מנחם בן חזקיה שמו – "נעוץ סופן בתחלתן". וכן היי של חיים היינו ינון, "לפני שמש ינון שמו" והכתיב "ינון" בשתי יודין. בהמשך לארבעת השמות הנ"ל הגמרא אומרת "ורבנן אמרי חיוורא דבי רבי [חיוורא דבי רבי = בעל שם טוב] שמו", גם

וכעבור 47 שנים נולד אדמו"ר הזקן, בשנת קה"ת. הבעש"ט הוא תלמיד אחיה השילוני – לו רומז השם אחיה, כנ"ל. אדמו"ר הזקן הוא התורה של החסידות – התורה היא חיים, "כי הם חיינו ואורך ימינו", "כי חיים הם למוצאיהם [למוצאייהם בפה]". תורת החסידות היא תורת הבעל שם טוב, אבל מי שלימד והפיץ את התורה ביותם, ולעומק, הוא אדמו"ר הזקן – הוא שייך לשם חיים. בכל אופן, שני אלה הנשמות של חי אלול.

שנכנס לשנה החדשה ונכתב ונחתם כולנו – כל עם ישראל – לחיים טובים ולשלום. בכל תפלה בעשרת ימי תשובה אומרים "חיים" הרבה מאד פעמים – יג פעמים, עם כל התוספות, כנגד יג מדות הרחמים. גם בסליחות אומרים הרבה מאד "חיים"⁴. שיהיה שפע של חיים אין סוף, חיים של תורה, חיים של יראת שמים. יש הרבה ביטויים שהולכים יחד עם חיים. שכל זה יתקיים עם הרך הנימול, עם כולנו שמשותפים בשמחה, אצל כל עם ישראל. שתהיה שנה טובה ומתוקה, כתיבה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה, שנה מלאת חיים. לחיים לחיים.

נוהגים בכריתות – בזמנים מקודשים – לשיר ארבע בבות של אדמו"ר הזקן ('חיים' שאמרנו עכשיו), ולפני זה ניגון ההכנה.

יש כאן אחיה, שמלמד את הבעש"ט, ואור החיים. אחיה מכין למשיח, אבל אור החיים הוא המשיח עצמו – "חיים שמו".

אחיה חיים – הרכב הנשמות ורמזי השמות

אם כן, יש פה הרכב מיוחד ביותר. שהרך הנימול יזכה להשראת שתי הנשמות הגדולות האלה, אחיה השילוני יחד עם בעל אור החיים הקדוש. כדאי שהאבא ילמד איתו אור החיים. משבת הזו כדאי לשבת איתו וללמוד איתו מתוך פירוש אור החיים על התורה. אחיה – אפשר ללמוד איתו כתר שם טוב, הפתגמים של הבעל שם טוב, שהעיקר הוא קבל מאחיה השילוני. אלה שני דברים שהולכים יחד.

אם עושים את הגימטריא של שני השמות יחד, **אחיה חיים**, מקבלים 92. יש כמה ביטויים חשובים בתורה שהם שווים למספר הזה, אך הכי חשוב הוא צירוף השמות "**הוי' אלהיך**" – "ואהבת את הוי' אלהיך וגו'", "אנכי הוי' אלהיך" (תחלת עשרת הדברות, קבלת התורה מסיני, ששם היה נוכח **אחיה הנביא** בגוף ממש). מה פירוש "הוי' אלהיך"? הוי' הוא היה הוה ויהיה כאחד, למעלה מהזמן והמקום. "אלהיך" היינו **אלהים** שלך, בגימטריא **הטבע**. שם הוי' שלמעלה מהזמן והמקום נכנס לטבע שלך, מחיה אותך, נעשה **החיים** שלך "ואתם הדבקים בהוי' אלהיכם **חיים** כלכם היום".

נשמות חי אלול – חיים באלול ובעשיית

כעת נכנסת שנה חדשה. החדש של יום ההולדת וברית המילה של אחיה חיים הוא אלול, הכנה לשנה החדשה. בשבוע הבא (בדיוק שבוע מהיום, כמו שהברית מילה היא בדיוק שבוע מיום הלידה) יהיה יום מאד חשוב, אולי הכי חשוב בחדש אלול – **חי אלול**, שייך באופן מיוחד ל**אחיה חיים**. ביום זה נולדו שני המאורות הגדולים, הבעל שם טוב

⁴ כשמחברים את שני השמות במשולש מקבלים 2646 = 6 צירופי אמת, 7 פעמים חשמל, זך במשולש.

⁴ כאשר מגיעים לחיים פעמים חיים, חיים ברבוע, ומוסיפים לזה גם אחיה ברבוע מקבלים 5200, 100 פעמים אליהו, תלמיד אחיה, 200, עצם, קרמון, פעמים הוי' ב"ה.

י"ז אדר ע"ח - כפר חב"ד

שלושה פְּצוּלֵי אִישִׁיּוֹת (השמטות גדולות)

שיעור חדשי באנגלית לחדש אדר

חשוב היום במדע – טבע, בחינת "אם כל חי",
קבלה (כח הנוקבא, המקבל). **מרדכי היהודי** =
שדי = **דד-אשה**. גם הזכות להקרא בשם "יהודי"
(*"איש יהודי היה בשושן הבירה ושמר מרדכי"*)⁷
אומר זאת – לשון הוד, "איהי בהוד"⁸ (גם השדיים
נקראים "הוד"⁹). אומר שבעצם כולנו, כל העם
היהודי, נוטים לצד הנקבי – "איהי בהוד".

השבח לפי האריז"ל הוא – מעבר לנס, כמו
שכתוב בגמרא – כמה הוא גדול שזכה שה' יגלה
לו שרש נשמתו, שהוא מרדכי. מכך אפשר ללמוד
שבכל נס, חוץ מההודאה לה' על שעשה נס, מה
עוד אפשר ללמוד מנס בהשגחה פרטית – להוציא
כאן כלל יפה שהיות שנס הוא יוצא דופן, משהו
נדיר, אפשר לחפש להשוות למשהו דומה
בהיסטוריה, ואם אתה מוצא משהו דומה זהו סימן
מן השמים שאתה שייך לאותו שרש. במקרה של
אותו איש – היה הגילוי שהוא משרש מרדכי
(ועוד רמז: **אותו איש** = 724, **מרדכי** = 274,
צירוף אותן ספרות). אפשר לומר שעצם
המחלוקת של רב יוסף ואביי היא כמחלוקת
האריז"ל והבעש"ט אם טוב לדעת מי היית בגלגול
הקודם או לא טוב לדעת.

הצד הנשי של מרדכי (השלמה)

מה¹ לגבי מרדכי? מרדכי בעצמו, כמה שהוא
הגבר-הגבור של הסיפור, "לא יכרע ולא
ישתחוה"², הוא דמות נשית בעצם – במרדכי
היהודי האותיות העיקריות הן **דד**, שד, וכתוב
"ויהי אמן את הדסה"³, שנבראו לו שדים והוא
הניק אותה⁴. אחר כך, מהגלגולים החשובים של
האריז"ל⁵, יש אותו איש⁶ שהתאלמן ולא היה לו
כסף לשכור מינקת וה' עשה לו נס שהוא הניק את
הולד שלו, ומחלוקת בין אביי ורב יוסף "כמה
מגונה אותו איש" או "כמה משובח אותו איש".
האריז"ל מסביר שהדרשה לגנאי כי נענש בגלגול
הזה על כך שנעשה משנה למלך ופחות הקדיש
עצמו לתורה ולכן נעשה כאשה. כאן, אצל מרדכי,
מלכתחילה היה כאשה – עוד לפני כן היה "אמן
את הדסה", היה אמא-מינקת.

הרמז העיקרי: **מרדכי** = **לאה-רחל** (= "ראה
חיים [עם אשה אשר אהבת] "כנ"ל), חוה ראשונה
וחוה שניה (חיים לשון רבים ומיעוט רבים שנים,
שתי חוה, ראשונה ושניה). הוא החיבור שלהן.
הממוצע של **רחל-לאה** הוא 137, המספר הכי

⁶ שבת נג, ב.

⁷ אסתר ב, ה.

⁸ עץ חיים שער לו פ"ח; שער הכוונות שער חנוכה דרוש א;
מבוא שערים שער ג ח"א פ"ב; שער הכללים שער א פ"א,
ובכ"ד (בשער הכוונות דרושי העמידה דרוש ב מובא בשם
התקוני זהר).

⁹ ברכות י, ב.

¹ נרשם על ידי איתיאל גלעדי. לא מוגה.

² אסתר ג, ב.

³ שם ב, ז.

⁴ ילקוט שמעוני אסתר רמז תתנג.

⁵ גלגולי נשמות אות מ (מרדכי).

1. שאלות ותשובות

[מי שלא יצא ידי חובת "עוד דלא ידע" בפורים –
נכראה יצא ידי חובה בשיעור הזה...]

מדוע אסתר נאסרה למרות ששלחה שידה?

שאלה: למה אסתר אמרה "כאשר אבדתי אבדתי?" היא לא הלכה מרצונה אלא להציל את עם ישראל, והיא רק הלכה לדבר עם אחשוורוש, ואחרי הכל – אם היא יכלה לשלוח את הצד האפל לאחשוורוש והלכה עם הצד המואר למרדכי, למה היא נאסרה?

תשובה: את החלק האחרון של השאלה שואל אחד המקובלים¹⁰ – שהיות ששלחה את הצד האפל, מדוע נאסרה? על פי הלכה, היא נאסרה כי אף שהלכה להציל את היהודים – היא הולכת מרצונה. היא אמנם הולכת לכאורה רק לדבר איתו, אבל מאחורי זה – אם את באה למשתה יש לזה המשך, היא לא רק מדברת איתו. כל פעם הוא קרא לה, וכעת היא באה מרצונה ולכן נאסרת. זהו הפשט. אבל למה אם יכלה לשלוח את הצד האפל היא נאסרה – הרי אצלה יש ניתוק מוחלט? אצל אותו מקובל אין תשובה. אם אין לך תשובה – אתה בחברה טובה.

התשובה האפשרית שאנחנו יכולים לתת, והיא אמיתית, היא שאסתר שלחה את השידה שלה לאחשוורוש אבל כאשר היא היתה עם מרדכי היא חזרה להיות מאוחדת – עם מרדכי היתה כל אסתר, לא רק החצי המואר שלה. כמו שאמרנו, גם בצד האפל יש פוטנציאל טוב, שהתבטא בדור הבא. גם הצד האפל היה איתה כשהיתה עם מרדכי (עליו אמר דוד¹¹ "ובחטא יחמתני אמי"). כאשר הצד האפל נאסר – כי עד כאן באה באונס לאחשוורוש וכעת באה ברצון. גם לפי הלכה, גם

הנפש הבהמית צריכה להיות ביחוד, ביחוד אצל האשה¹² – היחוד בין איש לאשתו צריך להיות שלם, בצד המואר ובצד האפל. אם היא באה למרדכי רק עם הצד המואר שלה אין פוריות ביחוד הזה – פוריות יש רק מאסתר המאוחדת.

ובאופן אחר: איך חוה התפצלה? השם של מחלה של שני אנשים בגוף אחד הוא disassociation – ניתוק. שנים שיש ביניהם ניתוק בזהות. הבטוי העממי הוא פצול אישיות, ועד לפני זמן מה נקרא (Multiple Personality Disorder) – ריבוי אישיות באדם אחד – ואז החליטו 'חכמי חלם' שצריך לקרוא להפרעה הזו (D.I.D. (Disassociative Identity Disorder), ניתוק-זהות, שכל פעם מזדהה עם מישהו אחר ויש ניתוק גמור בין הזיהויים. אם אני מבין שפצול הוא ניתוק, מתקשר לעוד סוג של ניתוק – חויה חוץ-גופית, שאדם משקיף על עצמו מלמעלה, הוא התנתק מהגוף (באנגלית משתמשים באותה מלה).

אפשר להסביר לגבי אסתר, שיותר יתקבל על הדעת מה קרה שם, שאם הצדיק חייב לעשות משהו לא בסדר החלק הטוב שלו בורח, כפי שמתואר (כמו שהיו נשמות שברחו מאדם הראשון על מנת לא לחטוא). ברגע שהחלק הטוב בורח, יוצא, הוא לא יוצא ערום – יש "חלוקא דרבנן"¹³, יוצא עם גוף שהוא רוחני יחסית. כמו שאומרים שהרבי כעת חי בגוף, אם יש משמעות למשפט זה הכוונה כמו חלוקא דרבנן.

למה זה חשוב? כי כעת אפשר באמת לומר שיש שתי נשמות בשני גופים. לפי זה, לאחשוורוש היא שולחת את הגוף הגשמי שכולנו מכירים, שחי רק עם הנפש הבהמית בניתוק. ממילא מובן עוד יותר למה היא אומרת "כאשר אבדתי אבדתי" – כי

¹³ עץ חיים שער מ (פנימיות וחיצוניות) דרוש ד; שער נ (קיצור אבי"ע) פ"ה, ועוד. לביאור המושג ראה חסדי דוד הנאמנים ח"י עמ' 21 ואילך; אשא עיני מאמר "בכיה וחדוה".

¹⁰ ???

¹¹ תהלים נא, ז.

¹² ראה ראשית חכמה שער הקדושה פט"ז.

ובדרך כלל הדבר הוא שלילי מאד עבור הגוף. צריך צדיק כדי שיוציא את הדיבוק מהגוף. אבל כמו שאמרנו קודם, בהפשטה, דיבוק יכול להיות היצר הרע שלך ועיבור – אם הוא עיבור טוב – היצר הטוב שבא אליך או שמתעצם בתוכך. בכל אופן, זהו בדרך כלל ההבדל בין דיבוק לעיבור.

שאלה: האם פצול אישיות – או אחת ההפרעות האחרות שדובר עליהן – יכול להיות מומשל גם ביעקב ועשו שברחם?

תשובה: אמרנו שבכל אישיות יש צד טוב וצד רע, כמו יעקב ועשו. השרש הראשון של יעקב ועשו הוא קין והבל, שני הבנים הראשונים של אדם וחווה – דברנו על אדם וחווה ואלה הבנים שלהם.

אפשר להתבונן בספרים שהזכרנו דרך הבנים של אדם וחווה: הזכרנו את הספר על פרנקשטיין – היצירה שלו היא יצירה של קין, קין לבדו (שבלידתו אמרה חווה "קניתי איש את ה'").¹⁴ היצירה השניה, ג'קיל-הייד – המודעות של היניקה (מצב ילדותי, לא בוגר) – כבר מתייחסת לשני אחים (בתוך אדם אחד), קין והבל, שרבים אחד עם השני ובסוף קין הורג את הבל. עשו גם רצה להרוג את יעקב, אבל הוא לא הצליח – בזוג האחים הראשון קין כן הצליח להרוג את הבל. הדמות השלישית מופיעה אחרי 130 שנים. באותן 130 שנה אדם היה נשוי לאותה חווה ראשונה, חווה השחורה. בתחלת הבריאה נבראה מיד חווה השניה והוא היה נשוי לה, אבל אחרי החטא הקדמון חווה השחורה נכנסה לתוך חווה הלבנה, ובמשך 130 השנים האלה היה קשור לחווה השחורה, אבל אז חווה הלבנה חזרה במדרגה העליונה, הוא חזר אליה, וממנה נולד הבן השלישי, שת, ממנו הושתת העולם.

זהו המודל המדויק בתורה להתפתחות של אחד-שנים-שלוש: קין בעצמו הוא פרנקשטיין; קין

יחוד איש ואשה הוא עם הגוף הגשמי. [למה לא לומר שהולכת עם החלק המואר, כדי לקיים מצוה?]? המצוה היא להציל את עם ישראל, העברה היא להיות עם אחשוורוש ("גדולה עברה לשמה..."). חלק נשמה העושה את המצוה מרחף מלמעלה על גבי חלק הנשמה העושה את העברה. גם מסתדר עם מה שהסברנו – אז היא מנהיגה מלמעלה (כמו שאדמו"ר הזקן אמר כשהיתה גזרה, לפני שבתו דבורה-לאה פעלה חילוץ). ההסבר הזה טוב, כי תמיד גוף ונפש בהמית הולכים יחד. כאשר אדם חי טוב עם הנפש האלקית היא גם שם, אבל אם הוא מתנתק יש כבר שנים – שתי נשמות עם שני גופים, גוף רוחני וגוף גשמי. יוצא מזה ששידה היא מה שכל אחד תופס כעיקר הפשט – היא, הגוף שלה – אבל היא האמתית נמצאת במקום אחר (סוד "רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר ואת ובית אביך תאבדו [ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות (למקום של פצול אישיות)]" – "כאשר אבדתי אבדתי", וד"ל).

עיבור ודיבוק

שאלה: הרב אמר שדיבוק (possession) יכול להיות גם דבר טוב. האם הרב יכול להסביר יותר את היחס בין עיבור לדיבוק?

תשובה: זהו עוד ענין שרצינו להסביר. עיבור קורה בדרך כלל כאשר אדם זוכה במעשיו לכך שיתעבר בו צדיק ויעזור לו לעשות מצוה – מצוה שהקיום שלה הוא גם תיקון לאותו צדיק, שלא קיים אותה בשלמות בחייו, ולכן הוא בא כעת לסייע לי לקיים מצוה זו, טוב לו וטוב לי. זהו ההסבר הרגיל בקבלה לעיבור – דבר טוב. דיבוק בדרך כלל הוא נשמה שמסתובבת בכף הקלע – היא עזבה את הגוף ולא מוצאת לה מנוח, לא בגן עדן ולא במקום ההפוך, והיא מוצאת גוף 'להתלבש עליו', כדי להנצל ולנוח באיזה מקום,

¹⁴ בראשית ד, א.

שאלה: יש דעות שהדברים האלה לא קיימים היום.

תשובה: אנחנו יודעים שאפילו ביחס ל-לן צדיקים שמקבלים פני שכינה כל יום ונמצאים בכל דור, הם מופיעים בצורה אחרת לגמרי בכל דור. עד הבעל שם טוב היו צדיקים נסתרים שמופיעים בכל סיפורי הבעל שם טוב, והיום הם יכולים להופיע בתור אנשים פשוטים. כמו שאמרנו קודם, היום אנחנו מסבירים דיבוק כצד שלילי של האישיות.

חרבונה אחוז דיבוק

שאלה: כמדומני פעם הרב לימד שהצד הטוב של הנחש הוא חרבונה?

תשובה: אם אתה זוכר ככה... חרבונה מופיע פעמיים במגלה, פעם אחת בתחלת המגלה כשאחשורוש מבקש משריו להביא את ושתי כו' ופעם שניה כאשר אמר לאחשורוש הכועס שיש את העץ אשר הכין המן למרדכי ואז אמר המלך לתלות את המן עליו. אנחנו אומרים שבאותו רגע הוא גם היה אחוז-דיבוק – איזה? אליהו הנביא. למה? כי משתמשים לגביהם באותו נוסח – אליהו הנביא זכור לטוב (עליו קראנו אתמול בהפטרה) וכך "וגם חרבונה זכור לטוב". הוא מופיע כדמות חיובית. האם הוא הצד הטוב של הנחש? אולי.

תכלית הפצול

שאלה: מי היא בדיוק לילית, איך היא נוצרה ומה היעוד שלה? אני זוכר שהיא אשתו של הס"מ, האם אני טועה?

תשובה: כמו שאמרנו קודם, היא חוה הראשונה – זהו המושג בקבלה – וחלק ממנה חוזר לעפר, חלק ממנה נתגרש מאדם, וגם בה יש פוטנציאל שחוזר בתור לאה אמנו, ממנה יוצא משיח ועוד הרבה דמויות גדולות במשך הדורות. שוב, כל

והבל הם ג'קיל והייד, והייד הורג את ג'קיל בסוף, ואז מופיעה אישיות שלישית, שת, שהוא גלגול-תיקון של הבל, "תחת הבל כי הרגו קין"¹⁵. לאחר הולדת שת שתי הדמויות הראשונות נעלמות (הבל נעלם-התגלגל לתוך שת וקין נעלם רק בהמשך הדורות, בזמן המבול – הצאצא האחרון שלו, נעמה, נשאת לנח, וכך גם הוא נעלם בסוף לתוך זרעו של שת), בדיוק כמו בסיפור 'שלוש פנים לחוה', וההיסטוריה ממשיכה רק דרך השלישי, שת. הוא מקור הנשמה של משה¹⁶. אלה הם יחסי האחים הראשונים.

החדרת העל-מודע בתוך המודע

שאלה: האם אנחנו יכולים להגיע במודעות שלנו אל העל-מודע, ואם כן – איך אפשר לא לאבד אותו?

תשובה: העל-מודע הוא הכתר, שמורכב משלשה ראשים – אמונה-תענוג-רצון. דרך עבודת ה', דרך התבוננות, בהחלט אפשר להפוך את שלשת הראשים האלה למודעים – להוריד את האורות המקיפים להיות אור פנימי. "את זה לעמת זה"¹⁷, גם את מה שאצל פרויד נקרא הצד האפל, התת-מודע, אפשר לגלות. יש עקרון ש"מרובה מדה טובה"¹⁸ – הטוב מרובה וחזק מהשלילי – אז אם פרויד יכול לגלות את הצד-השחור של הלא-מודע ודאי אנחנו יכולים להוריד, דרך עבודת ה' שלנו, את הצד החיובי של העל-מודע.

שאלה: איך אפשר להשתחרר מדיבוק, אם אדם מרגיש שהוא נשלט?

תשובה: הדבר הכי טוב הוא להתקשר לצדיק – או שהוא יוציא את הדיבוק, או שתהיה נשלט על ידי הצדיק (אחוז-דיבוק של הצדיק) ואז הדיבוק האחר יעלם.

¹⁷ קהלת ז, יד.

¹⁵ שם שם, כה.

¹⁸ יומא עו, א.

¹⁶ ראה מעין גנים תצוה הערה ו (עמ' קיג).

שניה]. אשר לקח מן האדם לאשה [חוה שניה] ויביאה אל האדם²³. כאשר ה' מביא את חוה לאדם הוא אומר "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי". בקבלה כתוב ש"עצם מעצמי" היינו חוה הראשונה ו"בשר מבשרי" היא חוה השניה. במבט ראשון מדובר באישיות אחת, כי לכל אדם יש בשר ועצמות – אך כעת אמרנו שההבדל בין שתי החוות הוא כמו בין עצמות ובשר. רק עם עצמות היא שלד, לא יפה, אבל הבשר מיפה – כמו ההבדל בין לאה לרחל. עצמות קשורות לעצמות בלשון הקדש, למהות. אם יתגלה הפוטנציאל העמוק בדמות-הדמיונית, בעצמות, בעצמות, הוא יעלה גבוה-גבוה מעל. הדבר החשוב שיוצא מכאן הוא שהשד הוא בתוך הבשר – הבשר מקיף את העצם-השד.

יחוד **עצם-בשר** בגימטריא **שבת** – גימטריא מאד יפה שהאר"ז ל מסביר²⁴. שבת הוא היום של האשה. ששת הימים הם האיש ושבת היא האשה – יש שבת גם לפני ששת ימי בראשית, זו חוה שלפני אדם – והיא מורכבת משני צדדים, עצם ובשר.

גם האדם עובר פצול – מ"אדם" ל"איש" (כמו שאמרנו ש**פצול אישיות** = ג פעמים **איש**, כלומר שאיש הוא פרט לגבי אדם): במעשה בראשית כתוב כל פעם "אדם" – המין הוא האדם ואיש הוא כל אחד באופן פרטי. בפסוק "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש

הנקודה של הערב היתה שגם ברע יש טוב וגם בטוב יש רע. תהליך התיקון נעשה דרך הפצול – גם פצול יכול להיות דבר טוב ויכול להיות דבר לא כל כך טוב. הוא יכול להיות חולי – פצול אישיות – והוא יכול להיות חלק מתהליך תיקון, ואפילו בצד השלילי יש צד טוב.

חוה ראשונה וחוה שניה – עצם ובשר

שאלה: לפי המסורת – פשט הפסוקים – חוה נבראה מהצלע של אדם, אז מאיפה באה חוה ראשונה?

תשובה: כאשר חוה נבראה כתוב שה' לקח צלע – במובן של צד – את צד האחור שלו, הצד הלא-מודע, "ויסגר בשר תחתנה"¹⁹. הצד היה עצם, וה' עטף אותו בבשר וממנו ברא את חוה. האר"ז²⁰, בהתבסס על דברי הזהר²¹, אומר שכאשר צד זה היה עצם, בלי בשר, הוא היה חוה הראשונה שנקראת גם לילית, והבשר הוא חוה השניה. לכן אמרנו קודם שחוה הראשונה היא בתוך חוה השניה.

איך אני יודע שהעצם והבשר הם שני אנשים שונים? זהו דבר חדש, שלא הסברנו, וחשוב:

שתי החוות הן העצם והבשר. במעשה בראשית תיאור בריאת חוה הוא בשני פסוקים²²: "ויפל הוי' אלהים תרדמה על האדם וישן ויקח אחת מצלעתיו [חוה ראשונה] ויסגר בשר תחתנה [חוה שניה]. ויבן הוי' אלהים את הצלע [לאחר שסגר בשר תחתנה, דהיינו חוה ראשונה כפי שמלוכשת בחוה

¹⁹ בראשית ב, כא.

²⁰ עץ חיים שער לח (לאה ורחל) פ"ב.

²¹ תקוני זהר תקון סה (צו, א).

²² בראשית ב, כא-כב.

²³ שני הפסוקים יחד עולים חוה פעמים חשך (שבעצמו עולה ח פעמים אם – "אם כל חי"). בכל פסוק יש יג מלים וכל פסוק מתחיל עם בטוי של יג אותיות ("ויפל הוי' אלהים", "ויבן הוי' אלהים").

שתי המלים הראשונות – "ויפל" ו"ויבן" – עולות צדק (מלכותא קדישא), פעמיים מהיטבאל. רק אותיות השרש – פל-בן – עולות "בצלם".

²⁴ ראה קהלת יעקב ערך 'שבת'; מהרצ"א מדינוב בכ"מ (ראה בני יששכר מאמרי השבתות מאמר א אות ז; אגרא דכלה ויצא עה"פ "אך עצמי ובשרי אתה"); סוד ה' ליראיו שער א פי"ט (ומבואר בשיעורים בסוד ה' ח"ד עמ' רסא ואילך); תשובת השנה מאמר "חדש ניסן – חוש הדבור" אות ה.

לגבי המן, חז"ל²⁹ עצמם שואלים "המן מן התורה מנין?", מהו השרש של המן בתורה, איפה הוא מופיע בתורה, והתשובה היא "המן העץ אשר אמרתי לך לבלתי אכול ממנו אכלת"³⁰. חז"ל אומרים שהמן קשור לחטא הקדמון, האכילה מעץ הדעת – קשור לאכילה. אם מעבירים את ה-ה של המן לסוף המלה מקבלים מנה. שולחים "אזן המן" במשולוח מנות איש לרעהו – מנה היא לשון יחיד של מנות – יש משהו בהמן שהוא חלקיקי-חיבור שיש בפזיקה, חלקיקים שמחברים בין דברים שונים. הפוטנציאל של המן הוא להפוך למנה, לחבר אנשים אחד לשני על ידי החלפת מנות, כמו החלפת חלקיקים בפזיקה.

רבוי אישיות

שאלה: דברנו על אחת, שתיים או שלש אישיות. כתוב במגלה שאסתר לא גלתה את המוצא שלה וכל אחד חשב שהיא מהעם שלו. לא רק שתי אסתר או שלש אלא כל שפה שהיא דברה היתה אומה אחרת. איך זה עבד? ובמיוחד, בשואה היו אנשים שנצלו על ידי הצגה שהם מישהו אחר, לא-יהודי, איך האישיות הזו קשורה לאישיות האמתית שלהם?

תשובה: השאלה האחרונה דומה לשאלה שנשאלנו לפני הרבה שנים, כשהיו לנו שיעורים לגבי משחק. כאשר שחקן מציג דמות אחרת, כמה זה משפיע עליו? שחקן או שחקנית יכולים לשחק מאות או אלפי דמויות בחיים – כל פעם אישיות אחרת – וזו שאלה פסיכולוגית חשובה, על הטוב והרע שבמשחק, שקשורה גם למסכות של פורים. אם אנחנו חוזרים לשלש החוות, בסיום הספר, בסוף הסרט, התגלתה חוה השלישית – ג'יין – ושתי החוות הראשונות נעלמו, זה הוא הסוף

לקחה זאת²⁵, כבר כתוב "איש" במקום "אדם", שיהיה "לשון נופל על לשון"²⁶ – כמו שהאשה מתפצלת גם היא מתפצל. הפירוש הפנימי הוא "לזאת" השניה – הבשר – "יקרא אשה". הפירוש המלא שב"זאת הפעם" יש שנים, צריך להפריד, את ה"עצם מעצמי" אני מגרש ואת ה"בשר מבשרי" אני לוקח, ו"לזאת", הבשר, "יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת", והאיש הוא גם רק פרט. בזכות הפצול של האשה יש פצול גם באדם. חוה השניה נלקחה מהבשר של האדם, שהוא בעצם האיש. [איפה מפרשים כך?] הכי הרבה מתייחס לזה הבני יששכר באגרא דכלה²⁷.

צד גרות במשיח

שאלה: אמרת שהרבי היה 'בדיבוק' על משיח, ומי שהוא אחוז-דיבוק של משיח יכול להיות משיח, ובשיעור אחר אמרת שיש צד במשיח שהוא גר. האם תוכל להסביר יותר?

תשובה: אם אמרנו כך כנראה התכוונו לכך שדוד בא מרות הגיורת. [בשיעור על הסדר החדש הרב דבר על שלש דמויות בתוך משיח, שאחת מהן גר.] צריך לחזור לשם, הדמות של הגר נובעת מהעובדה שדוד הוא צאצא של גיורת.

השם "המן"

שאלה: למה נשמע שיש קשר בין השם המן לבין המן שירד לעם ישראל במדבר?

תשובה: לכל שם בעברית יש משמעות יפה. אחד הדברים שהרמב"ם מסביר במורה נבוכים²⁸ הוא שעברית נקראת לשון הקדש כי אין בה מילים לא יפות, לא נקיות – הכל בה טוב ויפה. כל השמות וכל המילים הן יפות – אין מילים מלוכלכות בעברית.

²⁵ בראשית ב, כג.

²⁶ ראה רש"י שם.

²⁷ ראה לעיל הערה 24.

²⁸ ח"ג פ"ח.

²⁹ חולין קלט, ב.

³⁰ בראשית ג, יא.

עשו מוכן לגאולה

שאלה: הרב אמר שלא לה נפלה בידי עשו כי בכתה עד ששינתה את עצמה. אנחנו יודעים שאחר כך דינה היתה צריכה לתקן אותו ומכיון שיעקב הסתיר אותה היא נפלה בידי שכם. איך מתקנים את עשו בעצמנו ובעולם?

תשובה: הרבי אמר³³ שבדור שלנו עשו כבר מוכן לגאולה – הוא רק מחכה שנבוא ונגאל אותו, שנאיר את אור התורה בכל העולם. כעת הזמן להאיר את אור התורה לכל אחד, ועשו רק מחכה ומוכן לקבל את האור ולהשתנות מכחו. גם ביחס לעשו הפנימי, כשאנחנו לומדים ומתבוננים אנחנו מאירים את העשו הפנימי, והצדיק זוכה להפוך את החשך לאור כמו שהסברנו.

הטוב. אבל הספור האמתי הוא, כפי שהיא עצמה סיפרה, שהדברים לא עצרו בהופעה של ג'יין. בהמשך הטיפולים התגלה שיש לאשה הזו מעל 20 אישיות שונות. בסוף עדיין היה סוף טוב – היה היתה יציבה, ונשואה וכו' – אבל התהליך לא הפסיק בשלש. יכול להיות מצב של הרבה סוגי אישיות, הרבה צללים לאותה האישיות.

מחשך לאור

שאלה: האם צדיק גדול הוא אחד שהפך למואר את הצד האפל שלו?

תשובה: כך בדיוק כתוב בזהר³¹ – שהצדיק הוא מי שיכול "לאהפכא חשוכא לנהורא". על כך אמרנו שבצד האפל יש הרבה פוטנציאל, והצדיק הוא מי שהופך אותו לאור גדול, כמו שכתוב בישעיהו³² "העם ההלכים בחשך ראו אור גדול".

בני לאה ובני רחל

שאלה: הרב דבר על מעלת בני לאה, אבל חז"ל אומרים שעמלק נמסר רק בידי זרעה של רחל. תשובה: חז"ל אכן מלמדים אותנו שעמלק נמסר רק בידי זרעה של רחל, והסבה לכך – מוסברת באריז"ל – היא שמבין שתי דמויות המשיח, תפקידו של משיח בן יוסף להלחם בעמלק. גם מרדכי ואסתר שבאים מבנימין הם מזרעה של רחל, ממנו משיח בן יוסף. אבל אחריו משיח בן דוד – שבא להביא שלום לכל העולם, לבנות את בית המקדש ולגרום לכל האנושות לעבוד את ה' יחד – בא מלאה, הוא מהצד האפל. זו נקודה חשובה – הצד המואר צריך להלחם בצד האפל, בעמלק, אבל מי שבא מהצד האפל יודע על הפוטנציאל שיש בו, רוצה להפוך את כל העולם למואר, ולא להשמיד אותו (רק את עמלק צריך להשמיד).

³³ שיחת פרשת ויצא, ט' כסלו ה'תשנ"ב (תורת מנחם התוועדויות עמ' 354).

³¹ הקדמת זוהר ד, א.

³² ט, א.

מן הפסחים (2)

[למי שיוצא מביתו ויודע בעירו להזהר מפני הפחתים] ומפני המזיקין".

בב"ק רש"י מפרש שהטעם הוא "מפני המזיקין והליסטין". בתענית (שם) הגירסא שלנו בגמרא הפוכה מהגירסא בפסחים וב"ק – "לעולם יצא אדם בכי טוב ויכנס בכי טוב", רש"י מפרש את טעם "ויכנס בכי טוב" "בערב בעוד שהחמה זורחת [היינו פירוש 'הכניסו חמה לעיר' שרמז יוסף לאחיו כשאמר להם 'אל תרגזו בדרך' כמבואר בגמרא שם] שאין ליסטין מצויין אי נמי שלא יפול בבורות ובקעים שבעיר ושלא יעלילו עליו עלילות מרגל אתה או גנב". כאן הוסיף רש"י עוד שני טעמים, שלא יעלילו עליו שהוא מרגל או גנב.

והנה, חוץ משלשת המקומות הנ"ל שמופיע המאמר "לעולם... בכי טוב", יש עוד כמה פעמים בש"ס שאסור לתלמיד חכם לצאת יחידי בלילה. בברכות מג, ב: "תנו רבנן ששה דברים גנאי לו לתלמיד חכם... ואל יצא יחיד בלילה..." ומפרש הגמרא "משום חשדא" ופירש"י "של זנות" (וכך פוסק הרמב"ם הלכות דעות ה, ט. אך אינו מחלק שם בין יוצא כשהוא מבושם לשוק לבין יוצא יחידי בלילה כמו שמחלק הגמרא, שהגם ששניהם משום חשד אבל הראשון הוא משום חשד משכב זכור, ורק במקום שחשודים על משכב זכור ראה לחם משנה ומשמע שהרמב"ם חושש למשכב זכור בכל מקום, או, וכך יותר נראה, שהיוצא מבושם גם חשוד על הזנות והוא בכל מקום ועל כן אין הרמב"ם מחלק ביניהם ודוק, והשני משום חשד זנות ובכל מקום).

בפסחים קיב, ב איתא "שלשה דברים צוה רבי יוסי ברבי יהודה את רבי אל תצא יחידי בלילה..." ושם הטעם הוא מפני המזיקין (אגרת בת מחלת וחילא דילה כמבואר שם, אך מסתמא יש לה זיקה

פסחים ב, א: "הבקר אור והאנשים שולחו... אמר רב יהודה אמר רב לעולם יכנס אדם בכי טוב ויצא בכי טוב". "בכי טוב" היינו באור יום, כמ"ש "וירא אלהים את האור כי טוב". ופירש"י שלעולם יכנס אדם לבית מלונו בעוד החמה זורחת ויצא עם הנץ החמה, "ומה היא טובתו, מפני החיות ומפני הלסטים". התוס' (ד"ה וכדרב יהודה) כתבו שמאמר זה הוא אליבא דכו"ע, בין לרב הונא שסובר ש"אור" ("אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר") היינו "נגהי" (שלפי ההו"א של הגמרא היינו אור יום) ובין לרב יהודה שסובר ש"אור" היינו "לילי". אכן יש כאן רמז לשתי הדעות: יכנס אדם בכי טוב לפני חשכת לילי (רב יהודה) ויצא בכי טוב עם נגהי (רב הונא).

תוס' (ד"ה יכנס בכי טוב) כתבו שהטעם שהובא בפרק הכונס (ב"ק ס, ב: "אמר רב יהודה אמר רב לעולם... שנאמר ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר". לכאורה משמע מכאן שעיקר הלימוד של רב יהודה אמר רב הוא מהפסוק ואתם גו' ולא מהפסוק הבקר אור שעליו נדרש המאמר בפסחים אך לא מופיע בתוך המאמר גופא. אך מאמר זה מופיע גם בתענית י, ב ושם הפסוק הבקר אור מופיע בתוך המאמר ודוק: "דאמר רב יהודה אמר רב לעולם... שנאמר הבקר אור והאנשים שלחו". נמצא שצריכים את שני הפסוקים וכדיוק רשב"א "דצריכי תרי קראיי") הוא משום מזיקין "דמפיק ליה התם מלא תצא איש מפתח ביתו וקרא משום מזיקין קא מזהיר דמפיקינן מיניה התם כיון שניתן רשות למשחית וכו'" ומסיק רשב"א (ויש גורסים ר"י) "דצריכי תרי קראי הבקר אור צריך לעיר אחרת [למי שיוצא מעיר אחרת ואינו יודע להזהר מפני הבורות והפחתים] ואפי' היכא דליכא למיחש למזיקין כגון אחי יוסף דהווי י"א והטעם מפני הפחתים וקרא דלא תצאו איצטרך לעירו

נערי עמו אלא משום גנאי נגעו בו וכדאמרי' פרק כיצד מברכין ואע"ג דלא היה יחידי אל יצא בלילה שלא יחשדהו שהולך לזונה מ"ה נקט הכא ת"ח ובהכי ניחא דמייתי קרא דוישכם אברהם בבקר ויחבוש וגו' דנראה מפרש"י דהיינו קרא דעקידה והרי אברהם לא היה יחידי דב' נערי היו עמו כמו שהקשו התוספות אבל אם נאמר דמשום גנאי קאמר אע"ג דלא היה יחידי ניחא אבל בפרק כיצד מברכין משמע דלא נגעו בו משום גנאי אלא ביחידי בלילה". ואת דעת ר"ת תרץ המהר"ם שי"ף (אינו כותב בפירוש שבא לתרץ את ר"ת אך כך יוצא מפירושו) שבפסוק "ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר" "ואתם" קאי על זקני ישראל דהיינו ת"ח ו"איש" היינו יחידי (ומדובר ביציאה מהעיר מצרים ועד רעמסס שהיתה בלילה משא"כ היציאה מארץ מצרים היתה ביום עיי"ש). ובפשטות י"ל לדעת ר"ת שבאותו לילה של יציאת מצרים כאשר יצא המשחית להשחית כל אדם היה צריך להזהר ביותר ולא לצאת מפתח ביתו עד בקר ואילו לדורות דוקא ת"ח צריך להזהר לצאת יחידי בלילה מפני המזיקין המתגרים בו ביותר, ודוק.

מכל הנ"ל ראינו שבעה טעמים למאמר רב יהודה אמר רב לעולם וכו', שבעה דברים שהאדם ניצל מהם ע"י אור יום, "בכי טוב". נסדר אותם לפי הספירות, ז"ת, כדרכנו:

חסד: חיות. אב הטיפוס של חיה רעה הטורפת בני אדם הוא האריה "מלך החיות", "ארי בחוץ", ופחד לצאת החוצה. מכאן נלמד ששרש כל החיות, ובפרט חיות הטרף, הוא ב"פני אריה אל הימין [ספירת החסד]" במרכבה העליונה. כולן נפלו מספירת החסד דתהו בשבירת הכלים והפכו לחיות רעות.

גבורה: מזיקין. המזיקין הם דינין, דינין קשים (דינא קשיא). והם נגעי בני אדם, שנוצרו על ידי חטאי בני אדם, כל עבירה יוצרת קטיגור אחד. ומה שנבראו בערב שבת בין השמשות היינו לאחר חטא אדם הראשון, הם בעצם תוצאת החטא. והם מתגרים בת"ח ביותר היות שאצל ת"ח כל נדנדו עבירה נחשב חמור ביותר, כמ"ש "עם סביביו

לחברתה לילית המפתה ומכשילה בפגם הברית ולפי זה יש לכרוך יחד את שני הפירושים מפני המזיקין ומפני החשד). לפי פשט הסוגיא הוראה זו שייכת לכל אדם, לאו דוקא לתלמיד חכם (וממילא מצטרפת לגמרי ל"לעולם יכנס אדם בכי טוב ויצא בכי טוב" שנאמר לכל אדם).

בחגיגה ג, ב מצאנו "איזהו שוטה היוצא יחידי בלילה והלך בית הקברות והמקרע את כסותו" (והם כנגד נר"נ, אור פנימי, גוף, ראה רש"י ד"ה לעולם "ולי נראה שנתחמם גופו ויוצא למקום האויר", יחידי, אור מקיף הרחוק, בית, וחייה, אור מקיף הקרוב, לבוש, ודוק) ומסקינן דהוי שוטה רק כאשר עבדינהו לכולהו דרך שטות, ובכל זאת נלמד שיש צד שטות בהיוצא יחידי בלילה ובפשטות הוא משום הסכנה שבדבר.

בחולין צא, א: "ויאבק איש עמו עד עלות השחר אמר רבי יצחק מכאן לתלמיד חכם שלא יצא יחידי בלילה" ופירש"י "שהרי יעקב נשאר יחידי והוזק". וכתבו התוס': "מכאן לתלמיד חכם שלא יצא יחידי בלילה. אומר ר"ת דדוקא נקט תלמיד חכם משום דמזיקין מתקנאים בהם כדאמרינן ג' צריכין שימור מלך ות"ח וחתן והא דאמרן בריש פסחים (דף ב.) לעולם יכנס אדם בכי טוב כו' דמשמע כל אדם מדלא נקט תלמיד חכם התם מיירי ברחוק מן העיר מפני המכשולות והליסטים". והיינו כמו שכתבו התוס' בריש פסחים שהטעם דמזיקין שייך גם בעירו, מהפסוק המובא בב"ק "ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר". אך לפי זה קשה על פירוש ר"ת שהרי בב"ק מדובר על כל אדם לאו דוקא ת"ח. וכך הקשה המהרש"א: "מכאן לת"ח שלא יצא כו'. כתבו התוס' דאומר ר"ת דדוקא נקט ת"ח כו' עכ"ל ע"ש אבל ר"י פירש בתוספות רפ"ק דפסחים דבשאר כל אדם נמי שייך מפני המזיקין מדמייתי עלה מקרא דאל תצאו איש וגו' ויש לישב לפירושו דנקט הכא ת"ח לרבנותא דלא תימא תורתו משמרתו מן המזיקים ועי"ל לפי מה שפרש"י לקמן גבי בועז שגנאי הוא לת"ח לצאת בלילה כו' עכ"ל והיינו דמשום מזיקין לא היה שייך שהיו

נשערה מאד" (המזקין נקראו שעירים), ה' מדקדק עם הת"ח כחוט השערה, כאשר עיקר החטא של הת"ח הוא הישות והגאווה שלו, קליפת תניא כנודע.

תפארת: ליסטים. גנבה ("לא תגנב") בתפארת-גופא כנודע. הגנבה היא היפך מדת הרחמים (פנימיות ספירת התפארת) על הזולת ועל רכושו כגופו. "וקבע את קובעיהם נפש". הרכוש הוא ה"מאד" של האדם, בחינת יעקב-תפארת ("בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" כנגד האבות כנודע), "ויפרץ האיש מאד מאד". והתיקון על ידי קביעת עתים לתורה, עמודא דאמצעייתא, תפארת ישראל סבא.

נצח והוד: שתי העלילות (כנגד שתי הכליות היועצות) – עלילת מרגל ועלילת גנב. מרגל בנצח, רגל ימין, רגל הבאה לפלוש לשטח זר על מנת לנצח ולכבוש מדינה לא שלו. עלילת גנב בהוד, "הודי נהפך עלי למשחית" (כאשר נתפס על גניבתו). סכנת הליסטים בתפארת כנ"ל ועלילת גנב בהוד, שבחכמת הצירוף הנם אור ישר ואור חוזר (ויה ו-היו).

יסוד: חשד זנות, ספירת יסוד. והוא שייך בפרט לת"ח שהוא ה"צדיק יסוד עולם", ומה שהמזיקין מתגרים בו ביותר היינו סוד הקשר והתלות בין יסוד לגבורה, סוד יוסף יצחק כנודע. יסוד אבא (חכמה, שרש התלמיד חכם) ארוך ומסתיים ביסוד ז"א. חשד מצטרף לשתי העלילות הנ"ל (הכל עלילה), סוד נה"י, חלק המוטבע שבנפש.

מלכות: פגעי הטבע – בורות, פחתים וכו'. טבע היינו מלכות, ובורות כו' הכל בארץ, בחינת מלכות. בעירו אדם מכיר את סכנות המלכות ויודע להזהר מהן משא"כ במקום זר, בעיר אחרת. ולסיכום:

חסד	גבורה
חיות	מזיקין
	תפארת
	ליסטים
נצח	הוד
	עלילת גנב

עלילת מרגל

יסוד חשד זנות

מלכות פגעי הטבע

בפנימיות, האור המציל מכל שבע הסכנות הנ"ל (כל סכנה כנגד מצה אחת, חושבנא דדין כחושבנא דדין. על המצה השמורה נאמר "מהתעבות האורות נתהוו הכלים", המצה היא כלי שכולו אומר אור) הוא אור השכל האלקי (אור השכל האלהי = תריג = אורות), אור בהיר המאיר ביום בהיר, סוד "היום אתם יצאים בחדש האביב" (אור בהיר יום בהיר = טוב פעמים אס, יה-הוי, כי טו[ן]ב). והוא האור המציל את הבצק מלהחמיץ, "ושמרתם את המצות", וכן האור המחפש אחר החמץ ומוצאו על מנת לבערו מן העולם (לשון העלם אור) עליו נאמר "אור לארבעה עשר בודקים את החמץ לאור הנר" ("אור לארבעה עשר" ועוד "אור הנר" = 1547 = 7 פעמים 13 פעמים 17 = טוב פעמים אמן = 7 פעמים יאיר וכו').

והנה, בבראשית רבה (צב, ו) מצאנו מעשה שהיה בענין הנ"ל של "לעולם יכנס אדם בכי טוב ויצא בכי טוב" על הפסוק "הבקר אור וגו'": "ויצו לאשר על ביתו הבוקר אור וגו'. א"ר לוי עובדא הוה בדרומית מן חד פונדקי והוה קאים ולבישי זוגוי [בגדין] בליליא ואמר להון דהוון תמן קומו פוקו לכוון דלוייתא אנא עבדא והוון נפקין ולסטייא קדמין להון ומקפחין עליהון ועלין ומפלגין עמיה. חד זמן אזל רבי מאיר ואתקבל תמן קם ולבש זוגוי א"ל קום פוק לך דלוייתא אנא עבדא א"ל אית לי אח ואנא יתיב מסכי [מחכה] ליה א"ל ואן הוא א"ל בכנישתא [בית כנסת] א"ל ומה שמיה ואנא אזיל קרי ליה א"ל כי טוב. כל ההוא ליליא אזל ההוא פונדקאה צווח על תרעא דכנישתא כי טוב כי טוב ולא הוה שום בר נש עני

שוממים מבני אדם ללא שום פחד לא ממזיקים לא מלסטים ומשאר מרעין בישין. הוא קיים את צוואת אביו אליו לא לפחד משום דבר בעולם רק מהקב"ה.

לכאורה התנהגות זו היא נגד כל הנ"ל בדברי חז"ל, שלא לצאת (בפרט יחידי) בלילה (אלא "בכי טוב"). אך כדי ליישב זאת נביא את דברי העיון יעקב על העין יעקב: "לעולם יכנס אדם בכי טוב ויצא בכי טוב... והא דנקט לעולם י"ל דאפילו אם הוא זמן זריחת הלבנה אפ"ה אל יצא ויכנס אלא לאור החמה דוקא וכדאיאת הכניסו חמה לעיר". זאת אומרת שאין אור הלבנה, גם בעת מלואה, מוציא מידי חשכת לילה והסכנות הכרוכות בכך. אך כל זה בעלמא דין עלמא דשיקרא כאשר החשך יכסה ארץ גו'. אך בבוא מלך המשיח בב"א יקויים היעוד "והיה אור הלבנה כאור החמה וגו'" ואזי "לילה כיום יאיר" ויהיה אפשר לצאת בלילה ללא חשש סכנה מכל שבעת הדברים הנ"ל (כאשר ה-א של מוחין בעצם תכנס בתוך הגולה ותהפוך אותה לגאולה כידוע בדברי הרבי. כניסת האלף-פלא בגולה שנמשלה ללילה היינו יכנס בלילה דוקא). והנה, עם ישראל נמשל ללבנה דוקא ועתידים להתחדש כלבנה, ומאז רבי ישראל בעל שם טוב, שנקרא על שם האומה כולה, הלבנה, כנסת ישראל, השכינה הקדושה, מתעלה לקראת הגאולה האמיתית והשלמה על ידי משיח צדקנו להיות שוה בקומתה עם ז"א בעלה, קודשא בריך הוא. ועל כן מהבעל שם טוב והלאה התבטל פחד לילה ואדרכה נעשה הזמן המסוגל ביותר לצאת יחידי ולהתבטל ולהיכלל באחדותו יתברך עד שנעשה מחויב המציאות, כדברי נינו של הבעל שם טוב, רבי נחמן.

והנה, מספרים על הרמח"ל שפעם אחת הרהר בדעתו אם יכול להיות שהוא משיח (וכידוע עצמת הגילויים אליהם הוא זכה בעודו צעיר לימים), ושאל את תלמידיו אם פעם ראו שהוא עבר על איזו הוראה או מדה טובה שמופיעה בחז"ל, שאם כן סימן שאינו משיח. אחד התלמידים השיב

ליה. בצפרא קם רבי מאיר ושוי חמרא דיזל ליה א"ל ההוא פונדקאה אן הוא ההוא אחוך דאמרת א"ל הא אתא ליה וירא אלהים את האור כי טוב". רבי מאיר הוא לשון אור, הוא מאיר עיני חכמים בהלכה. מאיר ר"ת "רוח אפינו משיח הוי" כנודע, והוא קרא על עצמו משיח. לרבי מאיר יש 'אח' בשם 'כי טוב'. והנה, פלא, **רבי מאיר ועוד כי טוב = כי פעמים טוב ! רבי מאיר – ז אותיות ; כי טוב – ה אותיות**, סוד נבואת משה רבינו ב"זה הדבר אשר צוה הוי", אספקלריא מאירה, לשון מאיר. כי טוב במילוי: **כף יוד טית וו בית = "וירא אלהים את האור כי טוב"** ברבוע פרטי! ה'אח' של רבי מאיר נמצא בכנשתא, היינו בכנשתא חדא (**כנשתא חדא** ר"ת **כח** ובגימטריא עולה **כח** ברבוע!) שבזכותה יבוא מלך המשיח ויאיר את עינינו ב"תורה חדשה מאתי תצא".

והנה, בפרקי אבות (ג, ד): "רבי חנינא בן חכניאי אומר הנעור בלילה והמהלך בדרך יחידי ומפנה לבו לבטלה הרי זה מתחייב בנפשו". ופרש הרע"ב: "הנעור בלילה והמהלך בדרך יחידי. ומחשב בלבו דברי הבאי. הרי זה מתחייב בנפשו. לפי שלילה הוא זמן למזיקים, והמהלך בדרך יחידי הוא בסכנה מפני הלסטים וכמה פגעים רעים, ואם היה מחשב בדברי תורה היתה משמרתו". אך ידוע פירושו של רבי נחמן (לקוטי מוהר"ן א"נב) שעובד ה' נעור בלילה ומהלך בדרך יחידי, זמן ומקום המסוגלים להתבודד עם קונו, ומפנה לבו לבטלה, לבטל את כל התאוות והישות שלו, על ידי הבטול באמת מתחייב בנפשו היינו שנעשה מחויב המציאות, מפני שעל ידי הבטול (**בטול = כי טוב**, גילוי האור הגנוז, אור אין סוף ב"ה) נכלל באחדות השם יתברך שהוא ורק הוא יתברך הנו מחויב המציאות. זוהי תפנית לקראת ביאת המשיח של תורת החסידות – מורנו הבעל שם טוב מאז היותו ילד (יתום מאביו ומאמו) התבודד יומם ולילה מחוץ ליישוב במקומות

שהערך הממוצע של כל תבה = 114, ו צירופי
חוה (סוד אור הלבנה כנ"ל). הר"ת = 13, 481
 פעמים 37 (מספר ההשראה ה-16), נמצא שהערך
 הממוצע של 13 האותיות = 37, **יחידה** כו'.
 האוס"ת = 1001 = 13 פעמים **מזל**, סוד **יג**
 מזלות-מדות הרחמים המאירות בחדש אלול.
"אמר רב יהודה אמר רב לעולם" = 1092 = 42,
 שם **מב**, פעמים **הוי'**; **"יכנס אדם בכי טוב ויצא**
בכי טוב" = 390 = **יה** פעמים **הוי'** ("בטחו בהוי'
 עדי עד כי ביה הוי' צור עולמים"). **יכנס בכי טוב**
ויצא בכי טוב = **משה**, עליו נאמר "ותרא אתו כי
 טוב הוא". **יכנס... ויצא** (שאלת התוס' למה
 הקדים יכנס ליצא) היינו בסוד "עייל ונפיק"
 (שאחרת מוטב דלא עייל), בחינת רבי עקיבא
 (המשה רבינו של התורה שבעל פה) כאשר נכנס
 לפרדס – "נכנס בשלום ויצא בשלום". מהבעל
 שם טוב והלאה כל אחד, על ידי התקשרות לרבי,
 משה רבינו שבדורו, יכול להכנס לפרדס בשלום
 ולצאת בשלום. **יכנס... ויצא** = **מאור** (**חוה**
 פעמים **אחד-אהבה**) – "המאור שבה יחזירנו
 למוטב". **יכנס – יכנס**, על ידי כניסת נקודת ה-י,
 "הוי' בחכמה", ה"אור כי טוב" (אור הגנוז
 בתורה), **הסכן** (כל הסכנות הנ"ל) הופך ל**כנס**,
 כנשתא חדא. תן לחכם ויחכם עוד.

שפעם אחת הוא ראה שהוא נכנס לעיר שלא "בכי
 טוב" וכאשר הוא שמע זאת נאנח ואמר (בלשונו)
 פארפאלען. והנה, ההוראה של פסח שני (מסכת
 פסחים נקרא פסחים לשון רבים על שם פסח
 ראשון ופסח שני) היא ש"עס איז ניט דא קיין
 פארפאלען", ובאמת, לפי דרך הבעל שם טוב
 'עבירה' זו בפרט היא כלל לא בגדר פארפאלען
 אלא אדרבה זו הדרך להכליל באחדות השם יתברך
 כנ"ל. סימן שהרמח"ל שייך לטרום חסידות, כמו
 שהתבטא עליו הרב המגיד. חדש אלול הוא חדש
 טוב לדבר אודות הרמח"ל ותורתו, ורמז לכך –
 הערך הממוצע של שלש התיבות **משה חיים**
לוצאטו (ר"ת מחל – מחל לנו) = **"אני לדודי**
ודודי לי" (= **"יכנס אדם [בכי טוב]!"**).

כמה רמזים יפים: **"לעולם יכנס אדם בכי טוב**
ויצא בכי טוב" = 566 = **משיח בן יוסף** (כך אמר
 יוסף לאחיו "אל תרגזו בדרך" – "הכניסו חמה
 לעיר" כנ"ל). והנה, מאמר זה הוא מאמר רב
 יהודה אמר רב – **רב יהודה רב** = 434 = **משיח**
בן דויד, וביחד עם 566, "לעולם כו'", עולה
 1000, **ישראל בעל שם טוב כו'.** **"אמר רב יהודה**
אמר רב לעולם יכנס אדם בכי טוב ויצא בכי
טוב" = 1482 = **אל הוי' ("אל הוי' ויאר לנו")**
 פעמים **הוי' ב"ה**. יש כאן **יג-אחד** תבות, נמצא

